

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
Кафедра міжнародних відносин та стратегічних студій

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

 Завідувач кафедри
Ніна РЖЕВСЬКА

« 07 » 06 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ВИПУСКНИКА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 291 «МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ
СУСПІЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛЬНІ СТУДІЇ»
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ
«МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ»

**Тема: «ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА ПІВДЕННОЇ КОРЕЇ В УМОВАХ
ГЕОПОЛІТИЧНОГО ПРОТИСТОЯННЯ КРАЇН СХІДНОЇ АЗІЇ»**

Виконавець: здобувач вищої освіти 4 курсу, 407 групи, Кукліновська Валерія
Валентинівна

Керівник: доцент кафедри міжнародних відносин та стратегічних студій, к.політ.н.,
доцент Сапсай Артем Петрович

Нормоконтролер:

Артем САПСАЙ

Київ 2024

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ПІВДЕННОЇ КОРЕЇ	7
1.1. Ключові етапи розвитку зовнішньої політики Республіки Корея	7
1.1. Сучасні зовнішньополітичні пріоритети та стратегії Південної Кореї	18
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ РЕСПУБЛІКИ КОРЕЯ У РЕГІОНІ СХІДНОЇ АЗІЇ	27
2.1. Двосторонні відносини Республіки Корея з провідними країнами в Східній Азії	27
2.2. Особливості сучасних міжкорейських відносин	33
2.3. Політика багатостороннього співробітництва Республіки Корея у Східноазійському регіоні	38
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ПІВДЕННОЇ КОРЕЇ В УМОВАХ ГЕОПОЛІТИЧНОГО ПРОТИСТОЯННЯ.....	43
3.1. Стратегічні переваги та недоліки Південної Кореї у геополітичному контексті Східної Азії	43
3.2. Геополітичні виклики та стратегічні відповіді: сценарний аналіз зовнішньої політики Південної Кореї	47
ВИСНОВКИ.....	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	57

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

- РК – Республіка Корея
- КНР – Китайська Народна Республіка
- США – Сполучені Штати Америки
- КНДР – Корейська Народно-Демократична Республіка
- АСЕАН – Асоціація держав Південно-Східної Азії
- МВФ – Міжнародний валютний фонд
- ООН – Організація об'єднаних націй
- НАТО – Організація Північноатлантичного договору
- ОАЕ – Об'єднані Арабські Емірати
- ЄС – Європейський Союз
- СОТ – Світова організація торгівлі
- НПП – Нова південна політика
- ІТС – Індо-Тихоокеанська стратегія
- ІТЕП – Індо-Тихоокеанська економічна платформа
- МБР – Міжконтинентальні балістичні ракети

ВСТУП

Актуальність дослідження. Республіка Корея, яка займає південну частину Корейського півострова, є важливим геополітичним гравцем у Східній Азії. Завдяки своєму стратегічному розташуванню та економічному розвитку, країна відіграє ключову роль у регіональних та глобальних відносинах. Спостереження за стратегічними та безпековими рішеннями Республіки Корея, особливо в контексті її відносин з найближчими сусідами та провідними державами, зокрема зі своїм північним сусідом, Китаєм, Сполученими Штатами та Японією, розкриває широке поле для аналізу стратегій адаптації та взаємодії в умовах геополітичних викликів

Зростаючі напруженості, такі як безпосередня близькість до Північної Кореї, її ядерна програма та непередбачувана зовнішня політика створюють безперервну загрозу для національної безпеки Республіки Корея, що вимагає постійної уваги та адаптації її зовнішньополітичних підходів. Крім того, зростання економічної могутності Китаю, його експансіоністська політика та територіальні спори в Південно-Китайському морі, вимагають детального вивчення стратегічних рішень, які Сеул приймає для відповіді на ці виклики. Додатково, економічний розвиток Республіки Корея та її активна роль у міжнародних економічних та технологічних альянсах підкреслюють її значення як глобального гравця, впливаючи на формування геополітичного балансу в регіоні.

Особливу увагу варто звернути на еволюцію зовнішньої політики Республіки Корея в контексті змін у міжнародному порядку, зокрема відносин між головними партнерами в Східній Азії. Розуміння того, як Сеул позиціонує себе між супердержавами та регіональними гравцями, дозволить глибше аналізувати баланс між економічними інтересами та безпековими зобов'язаннями. Більше того, внутрішньополітичні фактори також відіграють свою роль. Зміна адміністрацій, суспільні настрої – все це може впливати на зовнішньополітичний курс Південної Кореї, роблячи його більш прагматичним або ідеологічним.

Значний внесок у дослідження зовнішньої політики Республіки Корея, її етапи становлення, пріоритети та виклики в Східній Азії внесли такі дослідники як Скот

Шнайдер, Пак Чон Хі, Чесон Чон, Юн Мі Кім, Ніколас Колер, Чон Ін Мун, Ендрю Йо; корейську проблему, її вплив на регіон та відносини з провідними державами Східної Азії дослідили О. Доунер, Кім Сун Мі, Р. Лауфін.

Мета дослідження полягає у аналізі зовнішньої політики Південної Кореї в контексті сучасних геополітичних процесів в Східній Азії. Для досягнення поставленої мети, були сформульовані наступні **завдання**:

- Розкрити ключові етапи розвитку зовнішньої політики Республіки Корея з 1960-х років до теперішнього часу;
- Охарактеризувати зовнішньополітичні пріоритети та стратегії Південної Кореї;
- Оцінити взаємовідносини Республіки Корея з ключовими акторами у Східній Азії;
- Визначити можливі перспективи та ризики для зовнішньополітичного курсу РК;
- Розробити сценарії розвитку зовнішньополітичних підходів Республіки Корея до геополітичних змін в Східній Азії.

Об'єкт дослідження – зовнішня політика Південної Кореї в умовах геополітичного протистояння країн Східної Азії.

Предмет дослідження – пріоритети та стратегії Південної Кореї в процесах регіональної взаємодії країн Східної Азії.

Методи дослідження. Для розкриття окреслених завдань у кваліфікаційній роботі використано загальнонаукові та спеціальні методи теоретичного узагальнення, методи аналізу, синтезу, SWOT-аналізу та сценарного аналізу.

Практичне значення отриманих результатів. Дана робота додає нові знання та аналітичну глибину до вивчення та дослідження нових пріоритетів зовнішньої політики Республіки Корея. Отримані результати можуть стимулювати розвиток наукових досліджень у галузі міжнародних відносин, політології та інших суміжних дисциплін. В освітніх програмах матеріали кваліфікаційної роботи дозволять студентам глибше розуміти сучасні виклики та динаміку зовнішньої політики РК.

Публікації. Результати дослідження опубліковано в 2-х збірниках матеріалів науково-практичних конференцій.

Апробація. Апробація результатів роботи полягає в тому, що основні положення, ідеї та результати дослідження представлено та обговорено на наступних науково-практичних конференціях, у тому числі всеукраїнських:

1. Всеукраїнська конференція з міжнародною участю «Дипломатія в міжнародних відносинах: ретроспекція і сучасність» (м. Київ, НАУ, 29 лютого 2024 року) [42].
2. XXIV Міжнародна науково-практична конференція здобувачів вищої освіти і молодих учених «Політ. Сучасні проблеми науки» (м. Київ, НАУ, 4 квітня 2024 року) [44].

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ПІВДЕННОЇ КОРЕЇ

1.1 Ключові етапи розвитку зовнішньої політики Республіки Корея

Зовнішня політика Південної Кореї значною мірою сформована її унікальним геополітичним ландшафтом та історичним досвідом. Розташована в регіоні, що характеризується складною міжнародною динамікою, зовнішня політика Республіки Корея в основному визначається необхідністю забезпечення національної безпеки, просуванню демократії та сприяння економічному процвітання.

Розміщення країни на Корейському півострові, який слугує геополітичним буфером між Китаєм і Японією, а також близькість до її агресивного сусіда Північної Кореї, спонукає Республіку Корея орієнтуватися в складному регіонально-безпековому середовищі. Це призвело до формування гнучкої зовнішньої політики, яка орієнтована на стримування і створення альянсів, особливо зі Сполученими Штатами, щоб збалансувати потенційні регіональні загрози.

Загалом, основи становлення зовнішньої політики країни можна розділити у декілька етапів. І перший етап характеризується призвою економічного прагматизму, який підкреслює роль економічних інтересів у формуванні поведінки держави в міжнародних відносинах. Як зазначав Джеймс Вільям, цей підхід передбачає, що держави віддають перевагу економічним вигодам у своїй зовнішній політиці для підвищення національного багатства і, як наслідок, національної могутності [1].

Після руйнівної війни в Кореї, Південна Корея зіткнулася з численними економічними проблемами, включаючи високий рівень бідності та відсутність інфраструктури. Економічна політика до 1960-х років була зосереджена переважно на імпортозаміщенні для захисту вітчизняної промисловості, і така стратегія мала обмежений успіх. Проте з приходом до влади в 1961 році президента Пак Чон Хі, зміни в політиці ознаменували радикальний відхід до експортно-орієнтованої

індустріалізації. Ця стратегія передбачала розвиток галузей, які виробляли товари для експортних ринків, заохочення іноземних інвестицій і трансферу технологій та підвищення конкурентоспроможності південнокорейської продукції на світовій арені.

Для реалізації цієї стратегії уряд Пака, починаючи з 1962 року створив серію п'ятирічних планів економічного розвитку. У цих планах пріоритетними були такі галузі, як текстильна, сталеливарна та хімічна, які могли б використовувати дешеву робочу силу Південної Кореї для виробництва експортної продукції. Уряд надавав субсидії, полегшував отримання кредитів за пільговими ставками у вітчизняних банках та інвестував значні кошти в інфраструктуру, яка включала дороги, порти та виробництво електроенергії.

У 1970-х роках фокус змістився у бік важкої та хімічної промисловості завдяки програмі «Рух важкої та хімічної промисловості» (Heavy and Chemical Industry Drive). Ця ініціатива мала на меті просунути Південну Корею вгору по ланцюжку створення вартості від легкої промисловості до більш капіталомістких секторів. Уряд відіграв вирішальну роль, спрямовуючи ресурси в ці галузі, захищаючи їх від іноземної конкуренції та заохочуючи конгломерати (чеболі) очолити ці зусилля [2].

Міжнародна політика Пак Чон Хі також відіграла важливу роль у забезпеченні зовнішньої безпеки та економічної допомоги. Аби забезпечити ринки для своєї промисловості, і отримати доступ до життєво важливої сировини, необхідної для економічного зростання, Республіка Корея почала поступово розширювати свої дипломатичні та економічні зв'язки не тільки з західними країнами, а й включила країни Близького Сходу, Африки та Латинської Америки.

Крім того, одним із найважливіших зовнішньополітичних кроків Південної Кореї була нормалізація відносин з Японією в 1965 році. Угода про нормалізацію з Японією відкрила двері для вирішальних економічних вигод для Південної Кореї. Це включало військові репарації, позики та гранти, які становили приблизно 800 мільйонів доларів. Цей приплив капіталу сприяв фінансуванню початкових етапів планів економічного розвитку. Крім негайного фінансового вливання, нормалізація проклала шлях для передачі технологій і збільшення японських інвестицій у

промисловість Південної Кореї. Досвід і технології з Японії були життєво важливими для модернізації промислової бази Південної Кореї, особливо в таких секторах, як електроніка та автомобілебудування [3].

Хоча рішення нормалізувати відносини з Японією було спірним і наštтовхнулося на внутрішню опозицію через історичні проблеми. Однак економічні імперативи та потенціал прискорення економічного розвитку переважили політичні та історичні виклики.

Тим не менш в цей період Південна Корея розширила свою участь у міжнародних економічних організаціях, таких як Світовий банк, Міжнародний валютний фонд, а пізніше Світова організація торгівлі, щоб забезпечити собі місце в глобальній економічній системі, яке відповідало б її інтересам. Також брала активну участь і іноді виступала ініціатором регіональних структур економічного співробітництва, таких як АСЕАН+3 (що включає Китай, Японію та Південну Корею) та Регіональне всеосяжне економічне партнерство.

У результаті економічна політика Пак Чон Хі мала трансформаційний вплив на Південну Корею. ВВП країни зростав у середньому на 10% на рік протягом 1970-х років, і вона швидко перетворилася з аграрної економіки на індустріальну державу [3]. Однак його спадщина є суперечливою; хоча йому приписують економічну модернізацію, його авторитарний режим порушував права людини та обмежував політичні свободи.

Модель розвитку, яку використовував Пак, широко вивчалася як приклад того, як цілеспрямована державна політика та експортно-орієнтоване зростання можуть стимулювати швидку індустріалізацію в країнах, що розвиваються. Однак соціальні витрати і політичні придушення, пов'язані з його моделлю, продовжують залишатися предметом інтенсивних дебатів і роздумів як у Південній Кореї, так і за її межами.

Наступним ключовим етапом розвитку зовнішньої політики РК вважається «Північна політика» (Nordpolitik), яка була започаткована наприкінці 1980-х років президентом Ро Те У, який прийшов на зміну військовому уряду на чолі з Чун Ду Хваном після Пак Чон Хі. Ця стратегія ознаменувала значний зсув у дипломатичній позиції Південної Кореї, що відображає як зміну динаміки холодної війни, так і більш

втончений підхід до міжнародних відносин. Основною метою Nordpolitik було покращення відносин Південної Кореї з Радянським Союзом, Китаєм та іншими соціалістичними країнами Східної Європи задля зміцнення її безпеки та економічних перспектив, особливо у відносинах з Північною Кореєю.

Більше того, ця стратегія була не просто дипломатичною переорієнтацією, а глибоко вкорінена в принципах ліберального інституціоналізму, який наголошує на ролі міжнародних інституцій, економічній взаємозалежності та кооперативних структурах безпеки в глобальній політиці. На думку ліберальних інституціоналістів, економічна взаємозалежність між державами може призвести до мирних відносин, оскільки витрати на конфлікт стають занадто високими порівняно з вигодами від співпраці [4].

Nordpolitik мала на меті створити мережу економічних взаємозалежностей, яка б повніше інтегрувала Південну Корею в регіональну економіку, зокрема з Радянським Союзом і Китаєм, країнами, які історично сприймалися як супротивники через їхні союзи з Північною Кореєю.

Ініціюючи торгівлю та відкриваючи ринки з цими країнами, Південна Корея прагнула створити взаємну економічну залежність. Ця економічна взаємодія включала експорт південнокорейських товарів і технологій та імпорт сировини, необхідної для її зростаючої промисловості. Стратегія також заохочувала створення спільних підприємств і прями інвестиції, які б сприяли потоку капіталу і технологій між цими країнами, тим самим зближуючи їхні економіки. У результаті збільшення обсягів торгівлі та інвестицій не лише забезпечило взаємну економічну вигоду, але й створило зацікавленість у підтримці стабільних і мирних відносин. Покращуючи співробітництво з цими великими державами, Південна Корея прагнула отримати важелі впливу на Північну Корею і зменшити військову загрозу з боку Північної Кореї.

Ліберальний інституціоналізм також стверджує, що міжнародні організації відіграють важливу роль у стримуванні поведінки держав, забезпечуючи платформи для діалогу та співпраці. Nordpolitik ефективно використовувала ці платформи для взаємодії з радянським і китайським блоками. РК використовувала своє членство в

Організації Об'єднаних Націй для дипломатичної взаємодії з Радянським Союзом і Китаєм, сприяючи діалогу на нейтральному, міжнародно визнаному форумі, а участь в інших міжнародних та регіональних форумах дозволила Південній Кореї взаємодіяти з радянськими та китайськими представниками, що мало вирішальне значення для подолання ідеологічних та політичних бар'єрів, які раніше ізолювали Південну Корею від цих великих держав [5].

В результаті реалізації «Північної політики» Південна Корея встановила або нормалізувала дипломатичні відносини з Радянським Союзом у 1990 році та з Китаєм у 1992 році, а також прийняла концепцію «середньої сили», що означало для РК зміцнення її статусу, щоб її більше не сприймали як «малу та слабку», а також як ідеологічно та дипломатично ізолювану [6].

Наступник Ро, Кім Янг Сам під час свого президентства з 1993 – 1998 рр. визначив пріоритетом глобалізацію, прагнучи привести Південну Корею у відповідність до міжнародних стандартів у сфері торгівлі та технологій [7]. Його адміністрація відіграла вирішальну роль у становленні Південної Кореї як лідера в галузі мобільних та інтернет-технологій, зокрема, завдяки комерціалізації технології CDMA (Множинний доступ з кодовим розділенням каналів) в 1996 році. Ця технологія, яка стала стандартом у таких великих країнах, як Китай, Японія, Росія та США, продемонструвала здатність Південної Кореї впливати на світові стандарти.

Підхід президента Кіма включав так звану «дипломатію продажів», яка передбачала розширення дипломатичних зусиль для просування комерційних інтересів Південної Кореї та сприяння торговельним відносинам, особливо в Латинській Америці та Південно-Східній Азії [8]. Ця стратегія мала на меті не лише економічну вигоду; вона також використовувала дипломатичні відносини для створення сприятливих економічних умов для південнокорейського бізнесу, сприяла переговорам щодо укладення торговельних угод і посилювала економічну присутність країни на світовій арені.

Важливо, що під час перебування Кіма на посаді президента Південна Корея також стала членом ключових міжнародних організацій, таких як Світова організація торгівлі (1995) та Організація економічного співробітництва та розвитку (1996). Це

членство ще більше інтегрувало Південну Корею в глобальну економічну систему і заклало основу для її лідерства в передових мобільних та ІТ-секторах, включно з пізнішим розвитком технології мобільного зв'язку 5G. Ця лідерська роль зміцнила міжнародний авторитет Південної Кореї і поклала великі надії на її подальший вплив на формування глобальних норм і практик, що виходять за рамки лише технологій [9].

Четвертий ключовий етап в зовнішній політиці вважається Політика сонячного світла, ініційована ліберально-демократичним президентом Кім Де Чжуном у 1998 році, стала суттєвою зміною у підході Південної Кореї до її відносин з Північною Кореєю. Ця політика представляла собою значний зсув від попередніх, більш конфронтаційних підходів, втілюючи стратегію мирного співіснування та співпраці з Північчю.

Конструктивізм стверджує, що природа міжнародної політики не є заздалегідь визначеною, але може бути сформована зміною уявлень та ідеологій, і що співпраця та мир можливі, коли держави переосмислюють свої інтереси через позитивну взаємодію та взаєморозуміння [10].

Так і в політиці сонячного світла однією з основних цілей було змінити історичний наратив Північної Кореї про Південь як вороже утворення, залучаючи її до економічних стимулів і проектів співпраці. Суть цієї політики була запозичена з Ostpolitik, відомої політики нормалізації відносин між Західною Німеччиною та Східною Німеччиною. Спираючись на успішну політику Західної Німеччини, яка врешті-решт призвела до успішного об'єднання зі Сходом, президент Кім запровадив три основні принципи політики «сонячного світла» [11]:

- жодних збройних провокацій з боку Півночі не буде допущено.
- Південь не намагатиметься поглинути Північ у будь-який спосіб.
- Південь активно прагне до співпраці.

Якщо перший принцип полягає в тому, що Південь не пробачить жодної військової провокації з боку Північної Кореї, то далі йдуть більш важливі частини політики. Серед південнокорейських громадян існує широкий консенсус щодо того, що «сценарій розпаду і поглинання», найімовірніше, поглинання Південною Кореєю

Північної Кореї, видається найбільш вірогідним засобом, за допомогою якого може бути здійснене повне об'єднання. Отже, дотримуючись другого принципу, Південна Корея припинила нагнітання напруженості у відносинах з Північною Кореєю і вмовила Північну Корею зменшити свої витрати на оборону.

Третій пункт прямо передбачав, що Південь докладе безпрецедентних зусиль та інвестицій у Північну Корею, якщо Північна Корея піде на співпрацю. Сонячна політика прагнула створити «соціальні факти» за допомогою різноманітних ініціатив. Соціальні факти, як їх розуміє конструктивізм, — це явища, які існують тому, що люди погоджуються поводитися так, ніби вони існують, або погоджуються, що вони існують. Наприклад, ідея про те, що дві Кореї є партнерами в прогресі, а не просто супротивниками, просувалась через неодноразові взаємодії.

В результаті був побудований промисловий регіон Кесон, спеціальний адміністративний промисловий регіон Північної Кореї, де південнокорейські компанії найняли північнокорейських робітників, отримуючи вигоду від нижчої вартості робочої сили, одночасно забезпечуючи Північ економічними ресурсами та роботою. Крім того, цей період сприяв проведенню кількох раундів возз'єднання сімей, дозволяючи родичам, яких розлучила Корейська війна, зустрічатися, сприяючи гуманітарній доброзичливості між двома Кореями. Розширилися культурні та соціальні обміни, які включали тури на мальовничу гору Кумганг у Північній Кореї для південнокорейських туристів [11].

У 2003 році цю політику продовжив наступник Кім Де Чжуна, Но Му Хйон, під прапором «Політики миру та процвітання». Однак не дивлячись на деякі зрушення та позитивні моменти, все ж багато хто критикував цю політику, стверджуючи, що Південь грається з Північчю за допомогою стратегії батога і пряника, адже відбулося більше 10 великих збройних провокацій Північної Кореї. А у 2006 році Північна Корея провела свій перший ядерний експеримент. У зв'язку з цими інцидентами лунала жорстка критика, що фінансова підтримка Південної Кореї, яка імітувала фінансову підтримку Західної Німеччини Східній Німеччині, була використана не з гуманітарною метою для громадян Північної Кореї, а для розвитку ядерної зброї та військових сил.

Незважаючи на неоднозначні результати ця політика стала важливим ідеологічним і практичним зрушенням у стратегії Півдня щодо Півночі, зробивши акцент на взаємодії, а не на ізоляції, що періодично з'являється у міжкорейських дипломатичних зусиллях.

П'ятий етап був закладений в стратегії «Глобальна Корея», започаткованої під керівництвом президента Лі Мен Бака з 2008 по 2013 рік [12]. Зовнішня політика «Глобальної Кореї» адміністрації Лі була явним відступом з точки зору охоплення та масштабу дипломатичної активності порівняно з попередніми адміністраціями. За допомогою цієї стратегії Корея намагалася впливати і формувати стійкі політичні, правові, соціально-економічні, безпекові та ідеологічні структури на міжнародному рівні. Вона акцентувала увагу на окремих міжнародних питаннях, таких як міжнародний розвиток, миротворчість та навколишнє середовище, і започаткувала низку нових дипломатичних практик, таких як проведення міжнародних зустрічей, брендинг націй, публічна та культурна дипломатія тощо.

З самого початку стратегія «Глобальна Корея» мала сильний акцент на національному іміджі та міжнародній репутації, відображаючи класичні приклади використання м'якої сили та проведення публічної дипломатії. Президент Лі ініціював широко розрекламовану кампанію з брендингу та створив Президентську раду з питань брендингу нації у 2009 році.

Ця рада реалізувала комплексний план дій із десяти пунктів, спрямований на посилення глобальної присутності Кореї. Це включало популяризацію тхеквондо в усьому світі, створення служби міжнародних волонтерів через World Friends Korea, прийняття програми «Корейська хвиля», запровадження Глобальної корейської стипендії та запуск програми Campus Asia. Було також докладено зусиль для збільшення зовнішньої допомоги, розвитку передових технологій і розвитку культурного та туристичного секторів. Додаткові ініціативи були спрямовані на покращення ставлення до іноземців і мультикультурних сімей у Кореї та заохочення корейців стати громадянами світу.

Як зазначалося раніше, проведення міжнародних зустрічей високого рівня стало ще однією дипломатичною практикою, започаткованою в рамках програми

«Глобальна Корея». Проведення та головування на саміті «Великої двадцятки» у 2010 році заклало міцний фундамент для лідерської ролі Сеула. Наприкінці 2011 року Корея провела 4-й Форум високого рівня з питань ефективності зовнішньої допомоги в Пусані і допомогла зблизити західних донорів і країни, що розвиваються, включивши питання розвитку до порядку денного з питань ефективності звичайної допомоги. У березні 2012 року Корея провела 2-й Саміт з ядерної безпеки, найбільший саміт у сфері безпеки, в якому взяли участь понад 53 глави держав і міжнародних організацій. З точки зору Сеула, організація цього заходу була не лише можливістю вплинути на порядок денний, але й, що більш важливо, привернути увагу до Кореї [13].

Збільшення внеску Кореї в глобальне суспільне благо, таке як міжнародна безпека і миротворчість, було інтерпретовано як ще один крок до побудови Глобальної Кореї. Адміністрація Лі наголошувала на перетворенні Кореї зі споживача на виробника міжнародної безпеки, що відповідало зовнішньополітичній риторичі Заходу. Надаючи війська та ресурси миротворчим місіям Організації Об'єднаних Націй, Південна Корея не лише виконала свої обов'язки як зростаюча світова держава, але й працювала над стабілізацією конфліктних регіонів, до прикладу, в Афганістані, що, у свою чергу, сприяло постконфліктним врегулюванням.

Стратегія «Глобальна Корея» значно підвищила міжнародний авторитет Південної Кореї. Це допомогло диверсифікувати економічні партнерства, розширити культурний вплив і збільшити внесок у глобальне управління. Однак стратегія також зіткнулася з проблемами, зокрема з питань регіональної безпеки, включаючи ядерні амбіції Північної Кореї та конфлікти з Японією через історичні та територіальні питання. Крім того, зосередженість на тому, щоб стати глобальною державою, іноді суперечила внутрішнім пріоритетам, особливо під час економічних спадів, коли суспільний скептицизм щодо переваг такої експансивної зовнішньої політики зростав.

Шостий етап президентства Пак Кин Хе (2013-2017) та Мун Чже Іна (2017-2022) у Південній Кореї були позначені особливими зовнішньополітичними підходами, які одночасно відображали та намагалися формувати геополітичну

динаміку Східної Азії. Якщо для Пак Кин Хе були характерні спроби збалансувати відносини між великими державами та залучити Північну Корею через її стратегію довіри, то президентство Муна відзначилося сильним акцентом на примиренні з Північною Кореєю та незалежною позицією в регіональній політиці.

Оборонні реалісти, такі як Кеннет Волтц (1979), зазначають, що анархічна структура міжнародної системи спонукає держави проводити помірковану і стриману політику для досягнення безпеки, але при цьому необхідно підтримувати достатню військову силу, щоб не допустити домінування інших, і що певного порядку можна досягти за допомогою балансу сил. Таким чином, ці «структурні реалістичні» підходи, здається, пропонують розумне пояснення ситуації на Корейському півострові. На жаль, якими б гарними не були реалістичні підходи в описі, вони часто не пропонують конкретних рішень або кроків для вирішення виявлених проблем. Тут на допомогу приходять «Політика довіри» (Trustpolitik) Пак Кин Хе [14].

В основі своєї, вона була спрямована на створення надійної основи для миру і співпраці з Північною Кореєю. Незважаючи на постійні ядерні провокації з боку Північної Кореї, Пак дотримувалася політики виваженої взаємодії, поєднуючи санкції з пропозиціями діалогу та обмеженою гуманітарною допомогою. Цей подвійний підхід мав на меті тримати двері для діалогу відкритими, водночас твердо стоячи проти агресії, відображаючи нюанси застосування дипломатії батога і пряника.

На міжнародній арені Пак прагнула зміцнити традиційні альянси Південної Кореї, а також забезпечити її економічне майбутнє шляхом більш тісної взаємодії з Китаєм, визнаючи зростаюче значення Китаю не лише як регіональної потуги, а й як життєво важливого економічного партнера. Одночасно Пак керував складною динамікою політики великих держав між Китаєм і Сполученими Штатами. Її адміністрація старанно працювала над зміцненням альянсу Південної Кореї зі США, а також поглиблювала зв'язки з Китаєм, усвідомлюючи важливі економічні ставки. Делікатний акт балансування був символом прагматичного підходу Пак до зовнішньої політики, забезпечуючи захист інтересів безпеки Південної Кореї

Вона також започаткувала Ініціативу миру та співробітництва в Північно-Східній Азії, покликану сприяти регіональному співробітництву та вирішенню

спільних безпекових і політичних викликів. Її політика підкреслювала прагматичний підхід до зовнішньої політики, особливо зосереджуючись на зміцненні альянсу зі Сполученими Штатами та покращенні відносин з Китаєм і Японією, незважаючи на історичну та територіальну напруженість.

Під керівництвом президента Мун Чже Іна у 2017-2022 роках Південна Корея стратегічно розвернулася у бік зміцнення зв'язків з країнами АСЕАН та Індією за допомогою Нової південної політики (НПП) [15]. Ця політика була покликана підняти відносини з цими країнами до такого ж рівня важливості, як і відносини з такими великими світовими державами, як Китай, Японія, Росія та США. НПП мала на меті диверсифікувати джерела торгівлі та убезпечити ключові морські маршрути, що відображає ширшу стратегію зменшення залежності від традиційних центрів сили. Крім того, проактивна взаємодія Муна з Північною Кореєю була спробою відродити міжкорейський діалог і зменшити напруженість на Корейському півострові, про що свідчать кілька самітів з північнокорейським лідером Кім Чен Ином.

У цей період посилення конкуренції між США та Китаєм змусило Південну Корею прийняти політику стратегічної невизначеності, ретельно балансує між своїми зобов'язаннями та основними геополітичними ініціативами, такими як Індо-Тихоокеанська стратегія США та китайська ініціатива «Один пояс, один шлях». До 2021 року, незважаючи на початкові застереження, Південна Корея більш рішуче приєдналася до «Бачення вільного і відкритого Індо-Тихоокеанського регіону» США, посиливши співпрацю, яка не лише зосереджувалася на безпеці, але й зміцнювала соціокультурну і нетрадиційну безпекову співпрацю в регіоні АСЕАН.

Аналізуючи зовнішню політику Пак і Муна, можна помітити нитку стратегічної спадкоємності, коли кожна наступна політика спиралася на прогрес або усувала недоліки попередньої. Обережна взаємодія Пака з Північною Кореєю заклала основу, яка дозволила Муну запропонувати більш амбітні дипломатичні ініціативи. Так само зусилля Пак щодо збалансування відносин між Китаєм і США допомогли зберегти стабільне міжнародне середовище, яке Мун використав для досягнення своїх цілей регіональної автономії та диверсифікації.

Обидва лідери також зіткнулися зі схожими проблемами в управлінні відносинами з Японією, особливо щодо історичних претензій. У той час як Пак домоглася суперечливої угоди з Японією щодо питання «жінок для втіхи», Мун зіткнувся з внутрішнім тиском, який вимагав переглянути і переукласти цю угоду, що відображало існуючі суспільні настрої щодо невирішених історичних несправедливостей. Ця спадкоємність ілюструє глибоко вкорінену національну прихильність до вирішення історичних питань, незалежно від того, яка адміністрація перебуває при владі.

1.2 Сучасні зовнішньополітичні пріоритети та стратегії Південної Кореї

Велика стратегія у сфері зовнішньої політики, як правило, охоплює кілька важливих елементів, включаючи довгострокові цілі зовнішньої політики, визначення союзників і супротивників, характер зовнішніх загроз, діапазон доступних політичних інструментів, коло відповідних акторів і регіонів, а також передбачуваний майбутній статус країни в міжнародній системі. На відміну від великих держав, які часто мають ресурси і спроможність розробляти і впроваджувати складні великі стратегії, підкріплені потужними політичними засобами, менші країни часто стикаються з труднощами як у формулюванні, так і у виконанні таких стратегій через системні обмеження. Ці виклики пов'язані з обмеженими ресурсами, меншим впливом на світовій арені та більшою вразливістю до зовнішнього тиску [16].

Після входження в сучасну систему держав Республіка Корея постраждала від конкурентного характеру міжнародних відносин між оточуючими великими державами. Зі зникненням серйозних системних обмежень часів холодної війни ця держава усвідомила необхідність вироблення великої стратегії у сфері зовнішніх відносин. Швидкий економічний розвиток і політична демократизація, а також певний рівень соціокультурних досягнень стимулювали потребу в довгостроковому баченні.

Від початку цього століття у РК на порядку денному стояло кілька завдань зовнішньої політики: як досягти статусу середньої держави в регіональній та

глобальній політиці; формування бачення та цінностей зовнішньої політики Південної Кореї та побудова дипломатичної та стратегічної культури; як визначити регіон, який тісно пов'язаний з національними інтересами Південної Кореї; як встановити майбутній часовий план для реалізації стратегічних цілей; майбутня можливість поширення впливу РК в глобальному масштабі; як встановити взаємовигідні стратегічні відносини з оточуючими чотирма великими державами, що сприятимуть виживанню країни; як встановити міцний мирний режим на півострові, вирішивши північнокорейські проблеми; правильний шлях для майбутнього економічного розвитку, що дасть нові рушії для майбутнього; як примножити соціокультурні досягнення. Чи зможе Південна Корея наблизитися до цих цілей, залежить від характеру міжнародних відносин, особливо в Східній Азії.

Цей регіон характеризується особливими рисами, відмінними від інших регіонів, що вимагають специфічних поглядів на регіональний порядок і міжнародні відносини. Теоретично цей регіон має такі особливості: взаємодія механізмів балансу сил і передачі влади; незавершеність формування сучасних державних утворень; продовження традиційних і сучасно-перехідних рис міжнародних відносин у багатьох питаннях, таких як націоналізм, територіальні суперечки; відсутність регіональних багатосторонніх механізмів співробітництва; а також поєднання різних організаційних принципів і конституційних структур [17].

Не маючи механізмів співпраці у Північно-Східній Азії, країни регіону все ще покладаються на самопоміччя, мережі двосторонніх альянсів, роль позарегіональної глобальної сили, такої як США, та слабкі багатосторонні діалоги. Швидкий перехід влади, пов'язаний з піднесенням Китаю, наприклад, ускладнює сцену конкуренції за баланс сил. Ще складнішим є той факт, що цей перехід відбувається не в типових сучасних умовах. Китай, дві Кореї і Японія намагаються досягти об'єднаного, або сучасного статусу державних утворень.

Під час виборчої кампанії 2022 року в Південній Кореї тодішній кандидат у президенти Юн Сук Йол від консервативної Партії народної влади опублікував у журналі *Foreign Affairs* статтю, в якій виклав своє зовнішньополітичне бачення під назвою «Південній Кореї потрібно зробити крок вперед» [18]. Як сформулював

президент Юн, Південна Корея не повинна більше обмежуватися Корейським півостровом, а повинна прийняти виклик і стати тим, що він називає «Глобальною ключовою державою», яка просуває свободу, мир і процвітання за допомогою ліберально-демократичних цінностей і суттєвої співпраці.

Ідея Південної Кореї як «Глобальної провідної держави» (Global Pivotal State, далі – GPS) може здатися не новою, особливо з часів кампанії колишнього президента Лі Мен Бака (2008-2013 рр.) «Глобальна Корея». Таким чином, GPS може відображати скоріше різницю за ступенем, ніж за суттю, у зовнішній політиці Південної Кореї. GPS також глибоко мотивована спільними принципами і цінностями, оскільки вони перетинаються зі стратегічними інтересами.

Хоча ця концепція з'явилася за часів правління Юна, її коріння сягає 1990-х років і залишається пов'язаною з ідентичністю країни як середньої держави. Такі вчені, як Скотт Шнайдер, часто описували Південну Корею як центральну середню державу, яка активно бере участь у «дипломатії середньої сили», спрямованій на внесок у глобальну стабільність і безпеку [19]. Середні держави – це, як правило, країни, які не є наддержавами, але все ж мають помірний або значний вплив на міжнародному рівні завдяки своїм стратегічним економічним і дипломатичним можливостям. Вони часто характеризуються здатністю сприяти співпраці та відданістю багатосторонньому порядку, заснованому на правилах [20]. Тому швидке економічне зростання Південної Кореї та демократичні перетворення дозволили її попереднім лідерам просувати більш експансивну та багатогранну зовнішню політику. Глобалізація і демократизація, зокрема, створили для південнокорейців «переконливу основу легітимності», оскільки протягом наступних двох десятиліть країна перетворилася на середню державу.

Використовуючи статус Південної Кореї як середньої держави, Комітет глобального бачення, який є консультативною радою передвиборчої кампанії Юна Сок Йоля, вперше ввів концепцію GPS у січні 2022 року. Таку зовнішню політику Юна можна вважати стратегічним зсувом від попереднього фокусування уряду Мун Чже Іна на міжкорейські відносини до зовнішньополітичної стратегії, яка передбачає

активнішу роль і більшу відповідальність у вирішенні регіональних та глобальних проблем.

Південна Корея прагне стати вагомим гравцем на міжнародній арені, прагнучи впливати на глобальний баланс сил і сприяти стабільності відповідно до своїх економічних, військових і культурних можливостей. Ці амбіції стосуються не лише зміцнення її статусу, але й ефективного внеску в міжнародний політичний порядок.

Важливим аспектом стратегії Південної Кореї є її прагнення до партнерства з країнами, які поділяють подібні цінності та норми, що потенційно може очолити зусилля з формування цих принципів у всьому світі. Прагнення Південної Кореї до лідерства проявляється в її активній участі у вирішенні глобальних проблем, таких як зміна клімату, пандемії, продовольча безпека та права людини, особливо в Східній Азії, Індо-Тихоокеанському регіоні та за його межами. Такий підхід демонструє намір Південної Кореї привести свою міжнародну політику у відповідність до своїх зростаючих можливостей і відповідальності на світовій арені.

Крім того, у грудні 2022 року адміністрація Юна в Південній Кореї представила свою нову всеосяжну «Стратегію для вільного, мирного і процвітаючого Індо-Тихоокеанського регіону» [21]. Цей стратегічний документ відповідає попереднім обіцянкам президента Юна застосувати сміливий і чіткий, але прагматичний підхід до зовнішньої політики. Він підкреслює зобов'язання Південної Кореї як країни з відкритою економікою, яка прагне до перспективних та інклюзивних партнерств як на регіональному, так і на глобальному рівнях. Центральне місце в стратегії займають принципи інклюзивності, взаємності та довіри, з акцентом на співпрацю з партнерами, які поділяють бачення Південної Кореї.

Документ окреслює дев'ять основних напрямків, на яких адміністрація має намір зосередити свої політичні зусилля, пропонуючи структурований підхід до посилення ролі та впливу Південної Кореї в регіоні:

- розбудова регіонального порядку, заснованого на нормах і правилах;
- співпраця з метою просування верховенства права та прав людини;
- посилення зусиль з нерозповсюдження та боротьби з тероризмом у всьому регіоні;

- розширення всебічного співробітництва у сфері безпеки;
- розбудова мереж економічної безпеки;
- посилення співпраці у критично важливих сферах науки і технологій та подолання цифрового розриву;
- очолювати регіональне співробітництво з питань зміни клімату та енергетичної безпеки;
- участь у "дипломатії сприяння" за допомогою цілеспрямованих партнерств зі співробітництва в галузі розвитку та
- сприяння взаєморозумінню та обмінам.

По суті, Індотихоокеанська стратегія Юна полягає в тому, щоб позиціонувати Південну Корею як центральну державу, яка може орієнтуватися між конкуруючими державами та сприяти стабільному та безпечному регіональному порядку. Цей підхід є відповіддю на мінливий геополітичний ландшафт Східної Азії та відображає розуміння того, що Південна Корея повинна розширити свої стратегічні горизонти за межі безпосередніх загроз на своїх кордонах.

Випадки, які підкреслюють це, включають часті контакти Південної Кореї з G7, посилення співпраці між Південною Кореєю, Японією і США до рівня, якого раніше не бачили, а також ініціативи щодо зміцнення відносин з НАТО і в рамках регіональних структур, таких як «Азійсько-Тихоокеанська четвірка». Ці події також включають пропозиції щодо посилення тристоронніх обмінів з Китаєм і Японією задля стабілізації Північно-Східної Азії.

Формуючи свою Глобальну та Індотихоокеанську стратегії, адміністрація Юна підкреслила ставки і ризики, з якими стикається країна у зв'язку зі зміною регіональної геополітики. Встановлення міжрегіональних торговельних та інвестиційних відносин, які сприятимуть як південнокорейському, так і регіональному процвітанню, є критично важливим засобом, за допомогою якого Південна Корея може досягти своїх цілей регіонального лідерства як ключова держава світу. Це означає, що потрібно знати, коли адаптуватися до мінливих геополітичних реалій, спричинених зростанням суперництва між США та Китаєм, і

знати, як будувати стійкі економічні відносини з регіональними партнерами, покликані стримувати та управляти геополітичними ризиками [22].

Протягом багатьох років Південна Корея дотримується зовнішньої політики, яка балансує між США і Китаєм, підтримуючи тісні безпекові зв'язки з США і водночас беручи участь у стратегічних економічних відносинах з Китаєм. Цей подвійний підхід, відомий у Сеулі як «безпека зі США, економіка з Китаєм», має на меті делікатно орієнтуватися у складній динаміці відносин між цими двома великими державами, не надаючи відкритої переваги одній з них над іншою [23]. Ця стратегія балансування вважається важливою для забезпечення національної безпеки, максимізації економічних прибутків і збалансування національних інтересів і цінностей. Однак у міру ескалації напруженості між США і Китаєм недоліки цієї політики стають дедалі очевиднішими, особливо на тлі зростаючої напористості Китаю і посилення уваги США до питань безпеки, економіки, технологій і цінностей.

Кім Сун Хан, ключовий радник Юна з питань зовнішньої політики і безпеки, виступав за перехід до «стратегічної ясності», стверджуючи, що зовнішня політика Південної Кореї повинна стати менш двозначною і більш передбачуваною, особливо у відносинах з Китаєм і Північною Кореєю [24]. Невизначеність, яка раніше зберігалася у відносинах між США і Китаєм, розглядалася як така, що потенційно підриває довіру до Сеула з боку обох країн. Як наслідок, адміністрація Юна позиціонує альянс РК – США як центральне місце у зовнішній політиці Південної Кореї.

Держава, яка здійснює стратегічне партнерство з іншими суб'єктами міжнародного права, передбачає реалізацію своїх намірів, спираючись на широку підтримку партнера як у зовнішній, так і у внутрішньополітичній площині [25].

Тісніше зближення зі США було повною мірою продемонстровано із запуском Індо-Тихоокеанської економічної платформи (ІТЕП) – очолюваного США регіонального механізму економічних переговорів, спрямованого на зміцнення стратегічної співпраці між союзниками і партнерами з метою просування і сприяння торгівлі за високими стандартами, управління цифровою економікою, підвищення стійкості і безпеки ланцюгів поставок, стимулювання інвестицій у прозору

інфраструктуру високих стандартів і розбудови цифрового зв'язку. Оголошення РК про приєднання до очолюваного США ІТЕП ще до його формального запуску чітко вказує на прагнення адміністрації Юна тісніше зблизитися з американськими економічними пріоритетами. В основі цього рішення лежить прагнення зменшити ризик економічного примусу з боку Китаю.

Поряд з ІТЕП, Республіка Корея також стала членом ініційованої Вашингтоном співпраці в галузі напівпровідників під назвою «Чіп 4», незважаючи на тиск з боку Китаю, який закликав її утриматися від такої участі. Наприклад, 18 липня 2022 року щоденна китайська газета Global Times застерегла Сеул у редакційній статті, припустивши, що його участь у цьому альянсі може бути скоріше шкідливою, ніж корисною для Південної Кореї. Тому щойно Китай, найбільший ринок у цьому секторі, почне втрачати довіру до південнокорейського ланцюга постачання напівпровідників, частка південнокорейських постачальників у Китаї швидко постраждає [26].

Проте, прагнення до стратегічної ясності адміністрації Юна не означає розриву зв'язків з Китаєм, оскільки Пекін залишається важливим партнером Південної Кореї в таких сферах, як торгівля, зміна клімату, охорона здоров'я та нерозповсюдження ядерної зброї. Крім того, адміністрація визнає необхідність співпраці з Китаєм щодо ядерних амбіцій Північної Кореї. Таким чином, мета полягає в тому, щоб сприяти розвитку сценарію, за якого відносини Південної Кореї зі США та Китаєм будуть не антагоністичними, а взаємодоповнюючими, одночасно працюючи над зменшенням залежності від Китаю в критично важливих галузях.

Тим не менш, на 77-й Генеральній Асамблеї ООН у вересні 2022 року президент Південної Кореї Юн виступив з переконливою промовою, підкресливши важливість «солідарності та єдності у захисті свободи і розвитку цивілізації». Він підтвердив зобов'язання Південної Кореї робити відповідальний внесок у свободу і процвітання світової спільноти. У своїй промові президент Юн підкреслив ефективне управління РК пандемією Covid-19 та її готовність підтримувати глобальні ініціативи в галузі охорони здоров'я, боротися зі зміною клімату та допомагати у розвитку та поширенні цифрових технологій у країнах, що розвиваються [27].

Крім того, у двосторонньому контексті, наприклад, під час попередньої зустрічі з президентом США Джо Байденом, Юн вже обговорював нагальні проблеми безпеки, включаючи загрозу з боку Північної Кореї, питання прав людини і ширші регіональні виклики, такі як війна в Україні, а також важливість підтримки миру і стабільності в Тайванській протоці, підкресливши її значення для безпеки і процвітання регіону.

Ще ключовим аспектом є посилення безпеки, сприяючи військовому партнерству. Південна Корея не може дозволити собі ігнорувати північнокорейську загрозу, тому продовжує брати участь у тристоронніх військових навчаннях зі своїми колегами США та Японією [28].

Президент Юн зробив зміцнення зовнішньої політики Південної Кореї з акцентом на тісніші зв'язки з Японією і США центральною частиною порядку денного своєї адміністрації, навіть ризикуючи зіткнутися з внутрішньою критикою. Спільна заява в Кемп-Девіді, що стала результатом такого підходу, була особливо амбітною. Вона вийшла далеко за межі традиційного фокусу на стримуванні Північної Кореї і Китаю, торкнувшись широкого кола питань, включаючи розвиток технологій, енергетики і міжнародної торгівлі [29].

Тим не менш, аби стати геополітично глобальною державою, Республіка Корея активно використовує весь спектр своїх ресурсів. Вона відправила військовий літак до Ізраїлю для евакуації громадян Південної Кореї, Японії та Сінгапуру. Вона також підписала першу в історії Угоду про вільну торгівлю з ОАЕ, що посилює економічні зв'язки з регіоном Перської затоки [30] [31].

У 2022 році президент Юн Сок Їоль став першим лідером Південної Кореї, який взяв участь у саміті НАТО. Цей візит позначив запуск нової програми партнерства між Південною Кореєю і НАТО, яка зосереджена на посиленні співпраці у сферах контролю над озброєннями, боротьби з тероризмом та кіберзахисту [32]. Південна Корея використовує свої передові технології та виробництво напівпровідників для підсилення цього партнерства, займаючи ключову роль у технологічній співпраці.

Крім технічного вкладу, Південна Корея також виступає як провідний експортер напівпровідників і важливий постачальник військових товарів для країн НАТО. Країна продемонструвала свою готовність відігравати значущу роль на міжнародній арені, задовольняючи критичні потреби Європи, зокрема надаючи військову підтримку Україні, що підкреслює її важливість як стратегічного постачальника поза межами Європи [33].

Південна Корея також використовує свою чудодійну м'яку силу, а саме, популярність К-Поп та кінозірок у своїй кампанії за право проведення Всесвітньої виставки 2030 року в Пусані. А Південнокорейські компанії прагнуть зберегти свій статус світових лідерів, особливо в нових галузях, таких як штучний інтелект, квантові обчислення та «зелені» перевезення. Щоб досягти цього, вони визнають важливість співпраці з міжнародними партнерами та налагодження операцій у стратегічно важливих місцях, таких як США, Канада, Європа чи Японія. Поряд з цими економічними амбіціями, кібербезпека стала ключовим питанням для Південної Кореї, і країна прагне перейняти досвід ЄС, НАТО і США для ефективного захисту своїх національних інтересів.

Крім того, спостерігається помітне зростання оборонної співпраці між Південною Кореєю і різними країнами Південно-Східної Азії, в тому числі Індонезією, Філіппінами і В'єтнамом. Ці країни звертаються до південнокорейських оборонних виробників, таких як Hanwha, для посилення свого військового потенціалу, в першу чергу, як до стратегії протидії зростаючому впливу Китаю в регіоні [34].

Отже, стратегія та пріоритети Південної Кореї прагнуть відобразити зростаючу роль країни, як важливого регіонального та глобального актора, що сприяє міжнародній безпеці та процвітанню. Південна Корея значно зміцнила своє лідерство та статус у регіоні в останні роки, розширюючи свої інтереси та можливості внести значний вклад у регіональну безпеку. Проте реальний вплив кожної стратегії залежить від здатності уряду ефективно реалізувати обіцяні ініціативи, що є важливим кроком для забезпечення тривалої глобальної впливовості та лідерства країни.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ РЕСПУБЛІКИ КОРЕЯ У РЕГІОНІ СХІДНОЇ АЗІЇ

2.1 Двосторонні відносини Республіки Корея з провідними країнами в Східній Азії

Двосторонні відносини Республіки Корея (Південної Кореї) з провідними країнами Східної Азії, зокрема з Китайською Народною Республікою (КНР) та Японією мають важливе стратегічне, економічне та культурне значення не тільки для самої Південної Кореї, а й для загальної стабільності та розвитку регіону. Ці відносини формуються під впливом історичних подій, сучасних політичних викликів, економічних інтересів та культурних обмінів.

Китай

З моменту встановлення дипломатичних відносин у 1992 році корейсько-китайські відносини переживали злети і падіння. Їхнє партнерство було сформоване постійно зростаючою економічною взаємодією, вирішенням проблем безпеки, культурними обмінами та конфліктами. Обидві країни дотримуються підходу до розвитку на основі зон стимулювання, надаючи пріоритет економічним та цивільним обмінам і залишаючи чутливі політичні питання та питання безпеки як сфери розбіжностей. Обидві країни досягли стабільного прогресу, пройшовши шлях від дружніх відносин (1992 р.) до партнерства на основі співробітництва (1998 р.), повного партнерства (2003 р.), стратегічного партнерства (2008 р.), зрілого стратегічного партнерства (2013 р.), повного стратегічного партнерства (2017). В економічному плані двостороння торгівля між Китаєм і Південною Кореєю зросла приблизно в 47 разів за останні 30 років, і, незважаючи на COVID-19, минулого року товарообіг вперше перевищив 300 мільярдів доларів, що зробило Китай торговельним партнером номер один для Південної Кореї, а Південну Корею – торговельним

партнером номер три для Китаю. У 2023 році Китай все ще залишається критично важливим ринком для Південної Кореї, особливо для таких ключових галузей, як напівпровідники [35].

Однак, останнім часом, двосторонні відносини стикаються з безпрецедентно складними викликами, які включають серйозний брак взаємної доброзичливості через триваючі історичні та культурні суперечки, питання ТНААД, падіння торгівлі, а також посилення стратегічної конкуренції між США та Китаєм.

Ганс Моргентау свого часу охарактеризував Корейський півострів, як класичний приклад жертви детермінізму балансу сил між великими державами. І причиною нинішньої складної ситуації, в якій опинилися двосторонні відносини, можна назвати зміну структурних умов, в яких вони перебувають, насамперед – конкуренцію між США та Китаєм за гегемонію у Східній Азії та пов'язані з цим виклики для тристоронніх відносин. Ескалація американо-китайського конфлікту та акцент Вашингтона на співпраці та ролі союзника по відношенню до Південної Кореї, а також вимоги участі у стримуванні Великої держави посилюють занепокоєння та настороженість Китаю щодо нахилу Південної Кореї у бік США [36].

З самого початку президенства, зовнішньополітичний курс адміністрації Юн Сок Йоля приймав більш жорстку позицію щодо КНР, що посилює напруженість у відносинах. Це включало участь Південної Кореї в очолюваних США ініціативах, таких як Індо-Тихоокеанська економічна структура та напівпровідниковий альянс «Chip 4». Зокрема, Юн висловлював критику щодо політики Сі Цзіньпіна на саміті НАТО, та засудив будь-які спроби «силою змінити статус-кво» в Тайванській протоці, заявивши про готовність Південної Кореї співпрацювати з міжнародним співтовариством для запобігання такому розвитку подій [37]. Китай зі свого боку, негативно відреагував на ці події, сприйнявши їх як частину ширшої стратегії США зі стримування свого впливу. Прикладом цього стала різка публічна критика з боку китайських офіційних осіб щодо зовнішньополітичних рішень Південної Кореї, що призвело до дипломатичної напруженості, включаючи виклик китайського посла Південною Кореєю через зауваження, які були сприйняті як втручання в її внутрішню і зовнішню політику [38].

Аби пом'якшити цю напруженість, адміністрація Юн Сок Йоля продемонструвала готовність стабілізувати свої відносини з КНР, назвавши її «своім ключовим партнером», з яким Сеул «буде виховувати міцніші і зріліші відносини, оскільки обидві країни переслідують спільні інтереси, засновані на взаємній повазі та взаємності» [39]. Це не означає, що вони мають ексклюзивний погляд на Китай, а скоріше, що вони бачать в ньому партнера для забезпечення миру і стабільності в регіоні. Зокрема, слід підкреслити, що двостороння довіра між Китаєм і Південною Кореєю може бути посилена, коли Китай продемонструє себе як відповідальну державу в міжнародному співтоваристві, особливо щодо північнокорейської ядерної та ракетної проблематики, яка є центральною для безпеки Південної Кореї, адже позиція двох країн щодо Північної Кореї має деякі розбіжності. Китайський уряд надає більшого значення стабільності північнокорейського режиму, ніж денуклеаризації Північної Кореї та серйозності її ракетних провокацій. Така позиція явно суперечить сприйняттю південнокорейським урядом нарощування ядерного потенціалу Північної Кореї, як критичної кризи для національної безпеки.

Проте незважаючи на послаблення доброзичливості та довіри між двома народами, Південна Корея продовжує брати участь у багатосторонніх діалогах за участю Китаю, зокрема, відновила тристоронні переговори з КНР і Японією. Ці зусилля розглядаються як спроби утримати крихкий баланс між підтриманням міцних економічних зв'язків з Китаєм та вирішенням проблем безпеки, пов'язаних з альянсом зі США та іншими регіональними партнерами.

Як вже зазначалось, опозиція Китаю до ціннісної дипломатії та зовнішньої політики Юн Сок Йоля є результатом його розчарування у зміцненні південнокорейсько-американського альянсу та занепокоєння тим, що військовий альянс США, Японії та РК може бути спрямований проти Китаю. Пекін сприймав союз РК-США як «найслабшу ланку» в очолюваному США Азійсько-Тихоокеанському альянсі і зараз використовує різні методи переконання, заманювання, погроз і тиску.

Зокрема, Пекін використовував тонке попередження, про те, що хоча він і не прагне, щоб Республіка Корея ставала на бік КНР, але вона повинна залишатися

нейтральною, дотримуватися «трьох ні», і не втручатися в питання їхніх «ключових інтересів», таких як Тайвань і Південно-Китайське море, або відмовитись від альянсу зі Сполученими Штатами [39].

Отже, після року правління адміністрації Юна, Південна Корея зіткнулася з ситуацією, коли у неї немає іншого вибору, окрім як продовжувати балансувати у відносинах з Китаєм. Така позиція щодо КНР є результатом тверезої оцінки мінливого міжнародного порядку і безпекового середовища в Східній Азії. адже та має важелі тиску на КНДР, і якщо Сеул продовжуватиме кидати виклик їхнім «основним інтересам» в Тайванській протоці, то Пекін зробить те ж саме на Корейському півострові. Китай може вдатися до «тиску» та «заходів у відповідь» залежно від посилення американсько-китайського суперництва та вибору Південної Кореї, тому необхідно розробити покрокові очікувані сценарії та превентивні контрзаходи. Враховуючи минулий досвід Китаю щодо відплати ТНААД, Південній Кореї необхідно визначити і зафіксувати «їжакові» контрзаходи, які можуть бути застосовані проти Китаю. Вона також повинна вжити заходів обережності, щоб гарантувати, що якщо Китай все ж таки вдасться до дій у відповідь проти Південної Кореї, уряд США як союзник буде шукати спільної відповіді.

Японія

Відносини між Південною Кореєю та Японією – це багатогранна та динамічна взаємодія, сформована спільною історією, економічною взаємозалежністю та проблемами регіональної безпеки. Відтоді як в 1965 році Японія та Республіка Корея встановили дипломатичні відносини, дві держави коливалися між спробами примирення та відновленням напруженості.

Одним з найсильніших впливів на такі відносини є їхня спільна історія, зокрема, японська окупація Кореї з 1910 по 1945 рік. Такі питання, як примусова праця корейців у цей період, експлуатація «жінок для втіхи» та суверенітет над групою скелястих острівців Токдо/Такесіма, є болючою спадщиною, яка досі викликає сильні емоції і вимагає визнання та відшкодування.

Минулі зусилля між двома країнами для примирення були невдалими, і суперечки щодо історії розвивалися і створювали так звані «зони ворожнечі»,

наприклад, рішення Японії виключити Південну Корею зі свого «білого списку» надійних торгових партнерів у серпні 2019 року та запровадити експортні обмеження, які вплинули на південнокорейські ланцюги поставок важливих матеріалів для виробництва напівпровідників, стало каталізатором для рішучої відповіді РК. Тодішній президент Мун Чже Ін, стикаючись з цією кризою, закликав до розвитку внутрішніх виробничих здібностей та зменшення залежності від іноземних постачальників, особливо з Японії [40].

Ця торгова суперечка, яка виникла через рішення суду щодо примусових робітників у 2018 році, була настільки ж відображенням сучасної економічної війни та національної гордості, як і непримиренної історії. Провал договору 1965 року, Азіатського жіночого фонду 1995 року та угоди 2015 року щодо врегулювання проблеми жінок для втіхи змусив японську громадськість менш підтримувати додаткові вибачення.

Проте з приходом на посаду нового президента Республіки Корея, в 2023 році Японія та РК продемонстрували ознаки бажання брати участь у співпраці, керуючись спільними економічними інтересами та стратегічними імперативами.

За півтора року з моменту інавгурації уряду Юн Сок Йоля у травні 2022 року відносини між Південною Кореєю та Японією стрімко покращилися, перейшовши від конфронтації до співпраці. Мало того, що багато найбільш суперечливих питань між Японією та Південною Кореєю було вирішено, уряди двох країн домовилися про співпрацю в широкому спектрі сфер, і деякі з результатів вже стають помітними. Відновлення міжурядової комунікації та довіри, домовленість про вирішення питання примусової праці, зняття обмежень на експорт Японії до Південної Кореї (так зване відновлення «білого списку»), повна нормалізація роботи GSOMIA та збільшення міжлюдських обмінів, зокрема між політиками, бізнесменами, місцевими органами влади та туризмом – все це сприяло «нормалізації» японсько-південнокорейських відносин. Крім того, співпраця між Японією та Південною Кореєю вийшла за рамки двостороннього спілкування і включає в себе обговорення тристороннього співробітництва, регіональної та глобальної співпраці [41].

Початок дипломатії ознаменував теплий, особистий тон корейсько-японських відносин. У квітні 2023 року президент Юн здійснив візит до Японії, який став першим подібним візитом корейського президента за 12 років. Через місяць прем'єр-міністр Кісида відповів взаємністю, здійснивши візит до Сеула, який востаннє відбувся у 2018 році [42].

На політичному рівні відносини між країнами нормалізував саміт G7, який відбувся в травні 2023 року в японській Хіросімі. Під час спільної зустрічі Юн Сок Йола та японського прем'єра Фуміо Кісиди сторони домовилися поновити ключові діалоги з безпеки й стратегічні переговори між заступниками міністрів закордонних справ.

Обидва лідери підтримали все більш амбітну програму політики щодо регіональної безпеки та стабільності. У серпні 2023 року Японія, Південна Корея та Сполучені Штати підписали Кемп-Девідські принципи – набір документів, спрямованих поглибити та інституціоналізувати тристоронню співпрацю. Ці принципи розширили участь трьох країн не лише в питаннях оборони, включаючи поглиблення консультацій та обмін інформацією під час кризи та проведення тристоронніх військових навчань, а й у комерційних і промислових відносинах, таких як координація допомоги розвитку. Крім того, лідери трьох країн оприлюднили Спільну заяву, в якій окреслили спільне бачення вільного і відкритого Індо-Тихоокеанського регіону.

Безумовно, існує практична потреба для обох сторін співпрацювати з питань, що становлять спільний інтерес, головним чином тому, що обидві країни є ліберальними демократіями з ринковою економікою, які активно розвивають торговельні партнерства та інвестиційні можливості. Комплексні двосторонні угоди та розширення Форуму економічного співробітництва Республіки Корея та Японії відіграють важливу роль у сприянні діалогу та взаємному зростанню стабільності. Зокрема, обидві країни стикаються зі схожими викликами, такими як економічний тиск Китаю, відновлення імперської агресії Росії та постійна войовничість Північної Кореї.

Тим не менш, основне занепокоєння викликає низька популярність обох лідерів: рейтинг схвалення Юн Сок Йола становив 36,3 відсотка, а рейтинг Кісиди впав до 26 відсотків через триваючий скандал. Крім того, історичні проблеми та територіальні суперечки, такі як Токдо/Такесіма залишаються невирішеними, що підкреслює складність відносин, тому потенційна можливість для майбутніх лідерів скасувати свої зусилля становить серйозну загрозу [42].

Отже, відносини між Південною Кореєю та Японією останнім часом демонструють обережний оптимізм. Нові ініціативи та спільні інтереси свідчать про бажання обох країн подолати історичні суперечки та розпочати нову главу у своїх відносинах. Проте успіх цього зближення буде залежати від здатності країн вирішити складні історичні питання, а також від політичної волі та підтримки з боку суспільства.

2.2 Особливості сучасних міжкорейських відносин

Складні історичні, політичні та безпекові обставини на Корейському півострові відображаються на багатьох труднощах, з якими Південна Корея стикається у відносинах з Північною Кореєю.

Оскільки Корейська війна завершилася в 1953 році припиненням вогню, а не мирним договором, Корейський півострів формально все ще перебуває у стані війни. Наприкінці 2023 року КНДР оприлюднила низку політичних змін, які передбачають встановлення зв'язків із Республікою Корея як двома воюючими державами та стверджує про потенційне використання ядерної зброї як непередбачений випадок «повної окупації, підкорення та повернення Південної Кореї (анексії)» як частину території.

Зміну в стратегії Північної Кореї щодо Південної Кореї можна витлумачити як прояв розчарування після передбачуваних невдач у міжкорейській ідеологічній конкуренції. Зрештою, це стратегія виживання режиму Кім Чен Ина. Після своєї злочасної спроби здійснити об'єднання під комуністичним правлінням шляхом

незаконного вторгнення в Південну Корею в 1950 році, Північна Корея наполегливо переслідувала бачення об'єднання під проводом свого режиму, укладеного в об'єднавчий заклик «Єдина Корея» або ж возз'єднати Корею за формулою «одна країна, дві системи» [43]. Ідея полягала в тому, що Південь збереже свої капіталістичні характеристики, а Північ — свою соціалістичну систему, і кожен матиме власний уряд. Але керуючим обома цими урядами буде центральний, загальнокорейський федеральний уряд, який відповідатиме за закордонні справи, оборону, валюту тощо. Корейський півострів буде возз'єднаний, але обидві сторони зможуть продовжувати існувати за політичними системами, яким вони віддають перевагу. Тим більш, слідуючи такій мантрі, Північна Корея історично намагалася організувати об'єднання під своєю егідою, передбачаючи виведення американських військ із Південної Кореї, одночасно сприяючи північнокорейським фракціям шляхом шпигунських заходів, спрямованих на дестабілізацію ліберально-демократичного правління.

Південна Корея залишається непохитною у своїй відданості прагненню до об'єднання та рішуче відкидає наратив Північної Кореї про «дві держави на Корейському півострові». Президент Південної Кореї Юн Сук Їоль розкритикував заяву Північної Кореї щодо системи «двох держав» або повного підпорядкування Південної Кореї ядерною силою як таку, що ґрунтується на «антинаціональному та неісторичному» характері.

В свою чергу, у доступному для огляду майбутньому Північна Корея готова зосередитися на збільшенні свого ядерного потенціалу, траєкторія, яка може провокує загострення напруженості між двома Кореями.

З цією метою Північна Корея агресивно проводить розробку різноманітного озброєння, включаючи тактичну ядерну зброю, гіперзвукові ракети, твердопаливні міжконтинентальні балістичні ракети (МБР), атомні підводні човни, атомні стратегічні підводні човни, надвеликі ядерні боеголовки та військові супутники-розвідники. Головна мета цих зусиль подвійна: зміцнити її здатність загрозувати Південній Кореї та відвернути втручання США у справи, що стосуються міжкорейських справ.

Раніше, 21 листопада 2023 року, Корейська Народно-Демократична Республіка (КНДР) оголосила про успішний запуск свого супутника «Малліген - 1». Хоча КНДР визначила місію супутника як розвідувальну, передача зображень об'єктів Пентагону в США і військових об'єктів в Південній Кореї викликала занепокоєння щодо масштабів можливостей Північної Кореї у галузі космічної та наземної розвідки [44].

У відповідь на дії КНДР, Південна Корея вжила рішучих заходів, зокрема призупинила частину військової угоди від вересня 2018 року. Ця угода раніше слугувала символом співпраці та зміцнення довіри між двома корейськими державами, але її призупинення знижує рівень дипломатичних відносин між сторонами. Новообраний консервативний президент Південної Кореї Юн Сок Йол зайняв жорстку позицію щодо КНДР, сигналізуючи про перехід до більш конфронтаційної позиції.

В свою чергу, 30 грудня 2023 року на пленумі Трудової партії Кореї північно-корейський лідер відкинув ідею мирного возз'єднання Кореї. Охарактеризував міжкорейські відносини як «ворожі» та вказав на необхідність підготовки військового потенціалу для підкорення Південної Кореї в разі можливого конфлікту [45]. Таким чином, стратегічне рішення північнокорейського лідера розпочати війну почало ширитися у ЗМІ.

Проаналізувавши виступ перед партією і парламентом, можна зазначити те, що Кім не говорив про беззастережну готовність до війни. Навпаки, він зазначав, що військові дії будуть вжиті лише у відповідь на провокації з боку ворогів [46]. Хоча Північна Корея звикла звинувачувати інших у своїх проблемах, факт залишається фактом. Не лише її дії призвели до ескалації напруженості на Корейському півострові в останні місяці. Уряд президента Південної Кореї Юн Сок Йола, який перебуває на посаді з 2022 року, розширив масштаби і сферу проведення спільних військових навчань з США, нарощує власний військовий потенціал і зміцнює тристоронню співпрацю з США і Японією. Водночас він посилив конфронтаційну риторику по відношенню до Півночі. Тому дії Північної Кореї не базуються на порожньому місці і той факт, що Кім Чен Ин навряд чи розпочне самогубну війну, не означає, що немає причин для занепокоєння.

Як наслідок, ці події значно підвищують ризик можливих спонтанних зіткнень. Північна Корея передислокувала свої пости охорони і розмістила важке озброєння вздовж демілітаризованої зони, тоді як південнокорейські військові переозброїли охоронців у Спільній зоні безпеки і підготувалися до відновлення деяких зруйнованих постів охорони. Крім того, на початку січня 2024 року Північна Корея провела артилерійські навчання з бойовою стрільбою біля свого західного узбережжя – перші такі навчання поблизу морського кордону з грудня 2022 року. У відповідь Південна Корея випустила 400 артилерійських снарядів у води на південь від Північної межової лінії після того, як Північна Корея випустила близько 200 артилерійських снарядів раніше в той же день [47].

Також, можна зазначити, що вектор розвитку напруженості на Корейському півострові змістився у бік гонки озброєнь, яка охоплює не тільки землю і море, але й повітря і космос. Центральне місце на цьому новому полі бою займає інтенсивна конкуренція за перевагу у розвідувальних можливостях, що характеризується поширенням засобів повітряного спостереження, таких як дрони і супутники-шпигуни. Розгортання Північною Кореєю безпілотників, з помітним порушенням безпілотної зони поблизу президентського офісу в Сеулі в грудні 2022 року, підкреслило зухвалість і витонченість військової тактики Пхеньяна. Крім того, демонстрація Пхеньяном розвідувальних і ударних дронів під час виставок озброєнь і військових парадів у липні 2023 року свідчить про його прагнення посилити свій військовий потенціал у нових сферах.

У відповідь на це Південна Корея докладает цілеспрямованих зусиль для посилення власного військового потенціалу. Створення Командування операцій з використанням безпілотників і оголошення плану "Оборонні інновації 4.0" (DI 4.0) відображають рішучість Південної Кореї протидіяти асиметричним загрозам з боку Північної Кореї. План DI 4.0, що включає такі компоненти, як "Kill Web", спрямований на використання кібер/ШІ-операцій, методів радіоелектронної боротьби і безпілотної засобів для запобігання запуску ракет Північною Кореєю [48].

Ще однією ареною конкуренції є космос, який перетворився на розширене поле битви між двома корейськими державами. Обидві країни успішно запустили на орбіту

власні супутники-шпигуни, зокрема Північна Корея планує запустити ще три військових супутника у 2024 році.

Ця конкуренція в розробці засобів спостереження свідчить про значну еволюцію в характері військового протистояння на півострові. Традиційні військово-повітряні сили в обох держав дедалі більше доповнюються складними, технологічними можливостями, з особливим акцентом на розвідку і безпілотні атаки.

Ініціатива Південної Кореї з розробки незалежної космічної системи спостереження демонструє її прагнення посилити свої можливості космічної розвідки. Розгортання військових супутників-шпигунів і супутників з радаром із синтезованою апертурою (SAR) має на меті забезпечити раннє виявлення потенційних ядерних або ракетних атак з боку Північної Кореї.

Розвиток військового арсеналу Північної Кореї викликає особливе занепокоєння. Він розширює спектр потенційних дій Північної Кореї проти Півдня і США. Лише за останній місяць Пхеньян провів випробування нових крилатих ракет підводного і наземного базування. Особливе значення мало і випробування Північною Кореєю твердопаливної ракети з гіперзвуковою боеголовкою, що може створити серйозну проблему для систем проти ракетної оборони США. Крім того, Північна Корея розвиває ракетний потенціал великої дальності – міжконтинентальну балістичну ракету Хвасонг-18, яка потенційно може вражати цілі на території США. У 2023 році КНДР продемонструвала також меншу тактичну ядерну боеголовку, яка може бути розгорнута на декількох носіях [44].

У висновку, можна сказати, що розвиток ракетно-ядерного потенціалу Північної Кореї є наріжним каменем стратегії виживання режиму, спрямованої на посилення військового стримування і водночас на здійснення впливу на регіональному та глобальному рівнях. Володіючи ядерною зброєю, Пхеньян прагне відмовити потенційних супротивників, особливо США, від розгляду можливості військового втручання на Корейському півострові. Зокрема, він прагне підірвати авторитет США в очах його союзників. Ця стратегія є багатогранною і включає дипломатичні маневри та стратегічне партнерство з РФ і Китаєм.

Для КНДР зараз є особливим використання міжнародної ситуації. На тлі суперництва між США та Китаєм, а також воєнного вторгнення Росії в Україну, Північна Корея бачить можливість для розширення своєї діяльності. Надаючи військову підтримку Росії, в тому числі артилерійські боєприпаси та ракети типу KN-23, Північна Корея отримує можливість випробувати та перевіряти ефективність цієї зброї в бою. В обмін на це КНДР також очікує отримати від Москви військові та космічні технології, політичну підтримку в Раді Безпеки ООН та допомогу в уникненні санкцій. Так само економічна співпраця з Китаєм забезпечує економічне виживання Північної Кореї, оскільки Китай виступає проти подальших санкцій ООН і допомагає обходити існуючі обмеження. Така підтримка з боку обох країн дає Північній Кореї свободу дій для посилення її військового потенціалу та ескалації регіональної напруженості.

2.3 Політика багатостороннього співробітництва Республіки Корея у Східноазійському регіоні

Тайвань

Відносини між Південною Кореєю і Тайванем були офіційно встановлені в 1948 році на основі їхньої спільної позиції проти комуністичної експансії під час холодної війни. Обидві країни пережили швидке економічне зростання і політичні переходи від авторитарних режимів до динамічних демократій. Однак рішення Південної Кореї визнати Китай у 1992 році призвело до розриву офіційних дипломатичних зв'язків з Тайванем.

Незважаючи на це, Південна Корея продовжує розвивати свої відносини з Тайванем у рамках офіційної політики «одного Китаю», яка визнає Китайську Народну Республіку (КНР) єдиним легітимним урядом Китаю, але при цьому підтримує міцні неофіційні зв'язки з Тайванем. Ці зв'язки включають значні економічні та культурні обміни, які не зменшилися, незважаючи на відсутність офіційного дипломатичного визнання. Республіка Корея є ключовим напрямком для

тайванських інвестицій, особливо в технологічний і виробничий сектори, а тайванська напівпровідникова та харчова промисловості знаходять значний ринок збуту в Південній Кореї.

На сучасному етапі зовнішня політика Південної Кореї щодо Тайваню залишається обережно-нейтральною в контексті ширших регіональних протистоянь, особливо з огляду на напруженість у відносинах між США та Китаєм. Крім того, проблема з Тайванською протокою створює особливу дилему для Сеула, оскільки у разі конфлікту навколо Тайваню Південна Корея побоюється опинитися між конкуруючими інтересами двох своїх головних партнерів.

Підхід Південної Кореї полягає в тому, щоб зміцнювати свою обороноздатність, уникаючи відкритого втручання в тайванське питання. Триваюча мілітаризація в регіоні, включаючи розгортання новітніх ракетних систем і збільшення кількості військових навчань як Китаєм, так і США, тримає Корейський півострів у стані підвищеної готовності. Тим не менш, через постійне існування загрози з боку Північної Кореї, Тайванська протока для Південної Кореї не є сильним центром уваги. Попередні зусилля тристороннього альянсу ініціювати більш активну дискусію щодо можливої надзвичайної ситуації не дають значного прогресу, оскільки Сеул намагається зосередити увагу альянсу виключно на ядерній проблемі з боку Пхеньяна.

Проте, непрямий вплив будь-якого конфлікту на Тайвані на Корейський півострів, такий як потенційний північнокорейський опортунізм або зміни у військовій політиці США, є критично важливим для південнокорейських політиків. Побоювання зростають через можливий перерозподіл сил США з Південної Кореї на допомогу Тайваню, що може підштовхнути Північну Корею до агресивних дій, очікуючи ослаблення американської військової присутності на Корейському півострові.

Такий конфлікт за участю Північної Кореї або Китаю мають сенс з огляду на історичний контекст і географічну напруженість у регіоні. І Південна Корея, і Тайвань безпосередньо залежать від стратегічних розрахунків великих держав, таких як США, Китай і Північна Корея. Сценарій, за якого конфлікт в одному регіоні може

спровокувати нестабільність або військові дії в іншому, буде викликати значне занепокоєння [49].

Монголія

Відносини Південної Кореї з Монголією, хоч і менш висвітлені порівняно з її взаємодією з Китаєм, Японією чи Кореєю, мають важливе стратегічне і дипломатичне значення.

Після встановлення дипломатичних відносин в 1990 році, Республіка Корея та Монголія продовжили розвивати свою економічну співпрацю та культурні обміни. Південна Корея розглядає Монголію як стратегічного партнера, який має доступ до величезних мінеральних ресурсів Монголії, що мають вирішальне значення для її технологічного та виробничого секторів. Крім того, культурні обміни та освітня співпраця зблизили дві країни, сприяючи взаєморозумінню і повазі між їхніми народами.

На сучасному етапі відносини між Південною Кореєю та Монголією характеризуються низкою стратегічних та економічних угод. Зокрема, обидві країни створили Кореєсько-монгольський комітет зі співробітництва в галузі рідкісних металів, спрямований на забезпечення стабільного постачання рідкісних металів, необхідних для високотехнологічних галузей Південної Кореї [50]. Крім того, дискусії щодо Угоди про економічне партнерство між Монголією та Кореєю свідчать про поглиблення економічної інтеграції, підкреслюючи роль Монголії як стратегічного каналу для доступу Південної Кореї до євразійських ринків. [51]

В геополітичному контексті, стратегічне партнерство між двома державами слугує тонким, але потужним важелем у геополітичних рівняннях Східної Азії. Для Монголії Південна Корея є демократичним союзником і технологічно розвиненою економікою, яка може допомогти їй зменшити залежність від своїх домінуючих сусідів - Росії та Китаю. Для Південної Кореї міцніші зв'язки з Монголією посилюють її геополітичний вплив і забезпечують стабільне постачання критично важливих корисних копалин, зміцнюючи таким чином її позиції в регіональних і глобальних ланцюгах поставок.

Що стосується проблеми Корейського півострова, то визнаючи унікальну позицію Монголії як нейтральної сторони в регіональних конфліктах, Південна Корея підтримує ініціативи Улан-Батора, такі як Улан-Баторський діалог. Ці зусилля спрямовані на посередництво в мирних процесах на Корейському півострові та сприяння діалогам, що включають Північну Корею. Це пов'язано з дружніми стосунками, які тривають із соціалістичної епохи, коли Монголія була близьким союзником КНДР і робила все можливе аби підтримати її не лише під час Корейської війни, але й під час післявоєнного процесу відновлення. Незважаючи на розширення своїх дипломатичних можливостей та більшої схильності до Півночі, Монголія продовжує брати участь у вирішенні північнокорейського питання, як країна з одночасними дипломатичними відносинами між Північчю і Півднем. [52]

Забігаючи наперед, можна сказати, що траєкторія розвитку відносин між Південною Кореєю та Монголією має тенденцію до зростання. Потенційне завершення Угоди про економічне партнерство між Монголією і Кореєю може прокласти шлях до збільшення торгівлі та інвестицій. Крім того, поточна співпраця в таких галузях, як відновлювана енергетика, технології та освіта, ймовірно, поглибить взаємну взаємодію. Оскільки Монголія продовжує відстоювати свою автономію в регіональній політиці, її партнерство з Південною Кореєю, ймовірно, стане ще більш помітним, що підкреслить важливість малих держав в архітектурі регіональної політики та матиме стратегічне значення для використання можливостей, пов'язаних з динамікою Східної Азії.

Гонконг

Гонконг і Південна Корея мають тісні та динамічні економічні відносини, що охоплюють торгівлю, інвестиції та культурні обміни. Глобальний феномен «корейської хвилі», не тільки проник у Гонконг, породивши широке захоплення корейською поп-культурою, розвагами, музикою, кухнею тощо, але й допоміг вивести вже добре налагоджені відносини між двома країнами на новий рівень.

Протягом багатьох років торгівля була важливою основою економічних відносин між Гонконгом і Південною Кореєю. За останнє десятиліття двостороння торгівля між двома країнами стрімко зростала, середньорічний темп приросту

становив 5,7%. У 2022 році Південна Корея була п'ятим найбільшим торговельним партнером Гонконгу та дев'ятим найбільшим напрямком експорту, а Гонконг був десятим найбільшим торговельним партнером Південної Кореї та п'ятим найбільшим напрямком експорту [53].

На додаток до двосторонньої торгівлі, Гонконг слугує природним реекспортним центром для китайсько-корейської торгівлі товарами, обробляючи близько 10% від загального обсягу у вартісному вираженні.

Підприємства Південної Кореї, особливо в секторі косметики та продуктів харчування та напоїв, давно цінують Гонконг як прибутковий ринок із вимогливою споживчою базою, яка цінує високоякісні, модні продукти та ідеї. Багато хто активно досліджує нові та інноваційні шляхи виходу на ринок Гонконгу.

Що стосується інвестицій, то Гонконг був третім за величиною джерелом інвестицій у Південній Кореї та четвертим за величиною напрямком інвестицій в Азії у 2021 році, згідно зі статистикою ОЕСР . Деякі південнокорейські інвестиції в Гонконг можуть бути спрямовані на материковий Китай. Гонконг слугує інвестиційними воротами до Китаю, створюючи прямі іноземних інвестицій Китаю, а також більшості фінансових інвестицій [53].

Отже, відносини Південної Кореї з країнами Східної Азії характеризуються глибокою економічною співпрацею, значним культурним обміном і активною політичною взаємодією. Особливість цих відносин полягає в балансуванні між економічними інтересами та регіональною безпекою, включаючи тісні торговельні зв'язки з Китаєм, технологічне партнерство з Японією, неофіційні, але важливі відносини з Тайванем та Гонконгом як фінансовим центром, а також зростаючу співпрацю з Монголією у сферах природних ресурсів та освіти.

РОЗДІЛ 3

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ПІВДЕННОЇ КОРЕЇ В УМОВАХ ГЕОПОЛІТИЧНОГО ПРОТИСТОЯННЯ

3.1 Стратегічні переваги та недоліки Південної Кореї у геополітичному контексті Східної Азії

Світ, що постійно змінюється, кидає нові виклики та створює нові можливості для Південної Кореї. У контексті загострення відносин між країнами регіону особливе значення має аналіз перспектив та орієнтирів зовнішньої політики держави. Цей підрозділ ґрунтується на реалістичній оцінці сильних та слабких сторін, а також можливостей та загроз, з якими стикається Республіка Корея.

За допомогою SWOT-аналізу, вивчення та дослідження цих чотирьох факторів дозволяє отримати комплексне уявлення про поточний стан зовнішньої політики Південної Кореї та визначити перспективні напрямки її розвитку. Аналіз допоможе нам розглянути різні фактори, які формують зовнішньополітичні вектори РК, а також отримати цінне уявлення про її роль у формуванні регіональної динаміки та орієнтуванні в складнощах сучасних міжнародних відносин. Осмислення цих факторів забезпечить обґрунтовані рекомендації для подальших кроків у сфері зовнішньої політики цієї країни.

Сильні сторони	Слабкі сторони
1. Південна Корея має 12-ту за величиною економіку у світі з високим рівнем доходу та диверсифікованою промисловою базою. Це дає їй значні ресурси для фінансування своєї зовнішньої політики та просуванню своїх інтересів на міжнародній арені.	1. Існування ворожої та ядерно озброєної Північної Кореї є головним викликом для зовнішньої політики Південної Кореї. 2. Безпека Південної Кореї значною мірою залежить від США. Це робить її вразливою до змін у політиці

<p>2. Завдяки таким компаніям як Samsung та LG, які є лідерами в галузі технологій, Республіка Корея має перевагу в інноваціях, що дозволяє їй співпрацювати в таких критичних питаннях, як зміна клімату та кібербезпека, розширюючи свій дипломатичний та економічний вплив.</p> <p>3. Південна Корея має 5-ту за величиною армію в світі з добре навченими та оснащеними військами. Це стримує потенційних агресорів і дає Південній Кореї можливість брати участь у миротворчих місіях та інших операціях з підтримки миру.</p> <p>4. РК має тісні союзницькі відносини зі США, які є гарантом її безпеки. Також вона має активні відносини з багатьма іншими країнами, включаючи Японію, Європейський Союз та країни-члени АСЕАН.</p> <p>5. Республіка Корея має розвинену культуру та активне громадянське суспільство. Індустрія розваг та поп-культура мають глобальну привабливість і це дає їй можливість впливати на світову думку та просувати свої цінності.</p>	<p>США та може обмежувати її свободу дій у міжнародних справах.</p> <p>3. Південна Корея є відкритою економікою, яка сильно залежить від експорту. Це робить її вразливою до економічних потрясінь в інших країнах.</p> <p>4. Значна залежність РК від КНР в торговельно-економічних зв'язках може обмежити її здатність займати тверду позицію з певних питань.</p> <p>5. Південна Корея має одну з найнижчих у світі народжуваності, що призводить до старіння населення та дефіциту робочої сили. Це може негативно вплинути на її економічне зростання та військову міць у довгостроковій перспективі.</p> <p>6. Напружені відносини з Японією через історичні суперечки можуть перешкоджати регіональному співробітництву та довірі.</p>
Можливості	Загрози

<p>1. Узгодження Південної Кореї з новою Індійсько-Тихоокеанською стратегією дозволяє розширити безпекове та економічне партнерство.</p> <p>2. Південна Корея може використати свою економічну та технологічну потужність, щоб взяти на себе більш помітну роль у глобальному управлінні.</p> <p>3. Південна Корея може посилити регіональну економічну інтеграцію за допомогою таких ініціатив, як Регіональне всеосяжне економічне партнерство (RCEP). Крім того, зміцнення економічного партнерства з такими країнами, як члени АСЕАН, може диверсифікувати торгівлю РК та зменшити залежність від будь-якого окремого ринку.</p> <p>4. Республіка Корея може і далі використовувати свій культурний вплив для налагодження мостів і сприяння взаєморозумінню з іншими країнами.</p> <p>5. Активна участь у Регіональному форумі АСЕАН та Східноазійському саміті, надає країні платформи для взаємодії з іншими регіональними гравцями та формування регіонального порядку денного.</p>	<p>1. Посилення напруженості або військові провокації з боку Північної Кореї можуть призвести до дестабілізації конфлікту.</p> <p>2. Суперництво між США та Китаєм може змусити Південну Корею стати на якусь сторону, поставивши під загрозу її відносини з одним чи іншим.</p> <p>3. Територіальні суперечки, що тривають у Східно-Китайському та Південно-Китайському морях, можуть призвести до ескалації напруженості та створити невизначеність, що вплине на безпеку та регіональну стабільність.</p> <p>4. Спад у світовій економіці може вплинути на торгівлю Південної Кореї та перешкодити її зовнішньополітичним цілям.</p> <p>5. Громадська думка Південної Кореї щодо питань зовнішньої політики може бути нестабільною, що ускладнює уряду підтримувати послідовний курс.</p>
---	--

В результаті SWOT-аналізу можна визначити, що зовнішня політика Республіки Корея відзначається ретельним балансуванням між економічними амбіціями, проблемами безпеки та дипломатичними відносинами. Її стратегічні альянси, зокрема зі Сполученими Штатами, забезпечують міцну основу для регіонального впливу, а її економічна могутність і технологічний прогрес зміцнюють її глобальне становище. Однак такі виклики, як постійна загроза з боку Північної Кореї, історична напруженість із сусідніми країнами та складність навігації в китайсько-американському суперництві підкреслюють необхідність багатогранної зовнішньої політики, яка б використовувала її сильні сторони, усувала її слабкі сторони і використовувала можливості, що з'являються, залишаючись пильною щодо потенційних загроз.

Однією з перших рекомендацій є поглиблення альянсів при прокладанні нових шляхів. Альянс США і Південної Кореї залишається наріжним каменем регіональної безпеки. Південна Корея повинна продовжувати зміцнювати це партнерство шляхом проведення спільних військових навчань, обміну розвідданими та тісної координації дій щодо Північної Кореї.

Наступною рекомендацією є те, що хоча збереження міцних зв'язків зі США має вирішальне значення, Південній Кореї необхідно розвивати більш незалежну зовнішню політику. Це не означає відмову від альянсів, а радше розвиток власного стратегічного голосу. Розвиваючи діалог і заходи з розбудови довіри з Японією та Китаєм, Південна Корея може послабити історичну напруженість і створити простір для регіонального співробітництва. В такому випадку Південна Корея зможе відігравати більш провідну роль у просуванні регіональних ініціатив у сфері торгівлі, захисту довкілля та інших спільних викликів. Водночас, розширення економічних зв'язків за межами Китаю шляхом більш активної взаємодії з країнами АСЕАН, Європейського Союзу та ринками, що розвиваються, може допомогти зменшити залежність від будь-якої окремої економіки.

Крім того, важливою метою повинно бути створення такої стратегії, яка б враховувала основні проблеми безпеки та використовувала усі можливості для підтримки свого розвитку.

По-перше, важливий акцент можна зробити на побудові внутрішнього консенсусу та розумінні громадськості. Південна Корея повинна переконатися, що її громадяни розуміють складнощі регіону та переваги стратегічного партнерства.

По-друге, яскравий культурний експорт Південної Кореї, к-попу і дорам створили позитивний імідж країни у світі. Ця «м'яка сила» може бути використана для наведення мостів і сприяння взаєморозумінню з іншими країнами, створюючи більш сприятливе середовище для дипломатичних зусиль Південної Кореї.

По-третє, постійна загроза ескалації на Корейському півострові вимагає надійного плану дій на випадок непередбачуваних ситуацій. Південна Корея повинна тісно співпрацювати зі своїми союзниками, щоб підготуватися до різних сценаріїв і забезпечити скоординовану відповідь. Диверсифікація її економіки для зменшення вразливості до глобальних економічних коливань та продовження інвестицій у технологічні інновації є ще одним важливим кроком у зміцненні її зовнішньої політики.

Отже, Республіка Корея може використати свою економічну і технологічну перевагу, щоб стати ключовим гравцем у вирішенні глобальних проблем, захищаючи при цьому свою безпеку і національні інтереси. Попереду, безсумнівно, складний шлях, але з чітко визначеною зовнішньою політикою, яка визнає її сильні і слабкі сторони, Південна Корея може стати потужною і впливовою силою в постійно мінливому геополітичному ландшафті.

3.2 Геополітичні виклики та стратегічні відповіді: сценарний аналіз зовнішньої політики Південної Кореї

У сфері міжнародних відносин аналіз сценаріїв є важливим інструментом для розуміння потенційного майбутнього та підготовки до низки можливих варіантів розвитку подій. Цей аналіз ґрунтується на вивченні поточної геополітичної динаміки, історичних взаємовідносин, економічної взаємозалежності та проблем безпеки у Східній Азії.

Враховуючи ці фактори, ми можемо побудувати три різні сценарії: базовий, оптимістичний і песимістичний. Базовий сценарій відображає поточний стан речей, де відносини і політика залишаються стабільними, але без значних змін, оптимістичний висвітлює можливості для розвитку та потенційні переваги, тоді як песимістичний розглядає можливі ризики та труднощі, які можуть виникнути в майбутньому. Кожен сценарій пропонує свій погляд на те, як може розвиватися зовнішня політика Південної Кореї залежно від змін у регіональному та глобальному середовищі.

Розглядаючи різні можливі варіанти, ми можемо визначити основні напрямки, які будуть ключовими для стратегічних рішень, якими керуватиметься Республіка Корея у глобальних взаємодіях. Такий підхід дозволить нам глибше зрозуміти можливі тенденції та дати оцінку впливу різних факторів на стратегічні кроки, які РК може здійснити, щоб залишатися ключовим гравцем в Східній Азії.

Базовий сценарій

У базовому сценарії Республіка Корея зберігає свій поточний підхід до зовнішньої політики, балансуючи свої відносини з ключовими регіональними та глобальними державами, водночас керуючи поточною геополітичною напругою. В геополітичному плані Південна Корея надає пріоритет підтримці сильного військового стримування проти ядерної та ракетної загрози Північної Кореї. Ймовірно, це передбачає продовження тісної співпраці зі Сполученими Штатами, включаючи спільні військові навчання та потенційне розширення присутності американських військ. Оскільки КНДР все ще залишається в центрі уваги, Сеул дотримується подвійного підходу стримування та залучення, прагнучи відновити переговори про денуклеаризацію, що зайшли в глухий кут, зберігаючи потужний оборонний потенціал.

Відносини з Японією залишаються дещо напруженими через історичні та територіальні суперечки, але практична співпраця продовжується в таких сферах, як безпека, торгівля та тристороння співпраця з США. Партнерство з іншими країнами Східної Азії просуваються головним чином через економічні та культурні обміни, адже політичні та безпекові дії обмежені.

В економічній сфері Республіка Корея залишається відданою вільній торгівлі та регіональній економічній інтеграції. Вона братиме активну участь у регіональних торговельних угодах, таких як Всеохоплююча та прогресивна угода про транстихоокеанське партнерство (СРТПР), і укладатиме двосторонні торговельні угоди. Ключовою проблемою буде збалансування економічних зв'язків з Китаєм, головним торговим партнером, і США, гарантом його безпеки. Торгові та інвестиційні потоки з КНР залишаються сильними, але Сеул як і раніше обережно ставиться до агресивної політики Пекіна в регіоні.

В дипломатичній сфері РК намагатиметься бути відповідальною середньою силою, сприяючи регіональній стабільності та багатосторонній співпраці. Ймовірно, він займе більш активну роль у міжнародних установах і регіональних форумах, таких як Регіональний форум АСЕАН, щоб вирішувати спільні проблеми, такі як безпека на морі та зміна клімату.

Внутрішні політичні уподобання та громадська думка також впливатимуть на зовнішню політику. Консервативний уряд може віддати перевагу альянсу США та більш жорсткій позиції щодо Північної Кореї. Ліберальний уряд може сприяти посиленню взаємодії з Північною Кореєю та Китаєм.

Узагальнюючи базовий сценарій, можна стверджувати, що майбутня траєкторія ядерної програми Північної Кореї, суперництво між США і Китаєм і внутрішньополітичні зміни в Південній Кореї є основними невизначеними факторами, які суттєво впливають на її зовнішню політику, проте спираючись на свою безпекову міць, економічний та технологічний розвиток, а також дипломатію, Республіка Корея утримує та продовжує посилювати свою позицію, як важливого регіонального актора в Східній Азії.

Оптимістичний аналіз

За оптимістичним сценарієм, геополітична напруженість у Східній Азії послаблюється, що призводить до посилення регіональної співпраці та стабільності, позитивно впливаючи на зовнішню політику Південної Кореї. Покращення відносин між Сполученими Штатами та Китаєм зменшує тиск на Південну Корею, не змушуючи її обирати сторону, що дозволяє Сеулу зміцнювати свої економічні зв'язки

з обома державами. Тим не менш, Південна Корея продовжує працювати над зменшенням своєї економічної залежності від Китаю шляхом диверсифікації свого торгового партнерства. Це може включати пошук більш тісних економічних відносин з іншими регіональними державами, такими як Японія, Індія та країни Південно-Східної Азії, а також більшу взаємодію з Європейським Союзом і Латинською Америкою.

Щоб закласти основу для багатостороннього співробітництва в галузі безпеки, яке буде відносно вільним від Сполучених Штатів та Китаєм, Республіка Корея посилює двосторонню співпрацю з великими та середніми державами в Індійсько-Тихоокеанському регіоні, такими як Японія, Австралія, Індія, Індонезія та В'єтнам. Вона активно сприяє тристоронньому співробітництву між Кореєю, Індонезією та Австралією.

Крім того, цей сценарій передбачає значний прогрес у міжкорейських відносинах, коли Північна Корея робить кроки до денуклеаризації, шляхом переговорів, домовленостей, а також Програмою обміну ресурсами та продовольством. Ця програма дозволяє обмежений експорт мінеральних ресурсів через використання виключень із санкцій, що дозволить Пхеньяну використовувати доходи для задоволення потреб, таких як їжа, добрива та ліки. Крім того, під час переговорів Сеул випробовує пілотні проекти для покращення умов життя північнокорейського народу в сферах охорони здоров'я, питної води та сільського господарства. Як наслідок, Південна Корея переорієнтовує частину ресурсів з оборони на економічний та соціальний розвиток, посилюючи свій регіональний вплив через ініціативи «м'якої сили» та посилення дипломатичної взаємодії.

Відносини з Японією покращуються, оскільки обидві країни погоджуються вирішувати історичні претензії шляхом діалогу, з точки зору адаптації глобалізації (зокрема, глобального ланцюга поставок) у відповідь на зміни в регіональному середовищі, дві країни докладають спільних зусиль для забезпечення стратегічної, промислової, технологічної співпраці та стійкості ланцюга поставок, але в той же час розширюють ексклюзивні можливості. Якщо до цього, існуюча корейсько-японська співпраця була спрямована на лібералізацію у сфері торгівлі та інвестицій, майбутня

співпраця зосереджена на високотехнологічній співпраці та медицині, фінансах та на місцевому рівні, спричиненому спадом населення (низький рівень народжуваності і старіння населення).

Поглиблені економічні та культурні зв'язки з Тайванем і Гонконгом, що ґрунтуються на технологічних інноваціях і торгівлі, зміцнюють вплив і м'яку силу Південної Кореї. У Монголії допомога розвитку та інвестиції Південної Кореї в інфраструктурні проекти зміцнюють її роль в економічному розвитку країни.

Усередині країни національний консенсус щодо зовнішньої політики зміцнює позиції РК. Громадськість активно підтримує урядові ініціативи, спрямовані на возз'єднання з Північною Кореєю та поглиблення регіональної інтеграції.

Розширені регіональні рамки, такі як Східноазійський саміт та АСЕАН+3, сприяють поглибленню співпраці з питань економічної інтеграції, захисту довкілля та ліквідації наслідків стихійних лих, позиціонуючи Південну Корею як ключового гравця в регіональному управлінні.

Песимістичний аналіз

За песимістичним сценарієм геополітична напруженість у Східній Азії загострюється, серйозно ускладнюючи зовнішньополітичний ландшафт Південної Кореї. Конкуренція між США та Китаєм посилюється, поширюючись на економічну та військову сфери. Торговельні війни підривають регіональну економіку, а територіальні суперечки в Південно-Китайському морі переростають у військові зіткнення. Республіка Корея опиняється під тиском обох держав, які змушують її приймати важке рішення щодо обрання сторони. За таким сценарієм, якщо КНР потрапляє у війну з Америкою, то вона підтримує атаку Північної Кореї на Південну, щоб відволікти Вашингтон і розділити союзні сили. Військові об'єкти Південної Кореї піддаються обстрілу китайськими ракетами, щоб запобігти їх використанню американськими силами.

Оголошення війни Північною Кореєю з метою об'єднання Корейського півострова за зразком «одна країна, дві системи», призводить до тисячі жертв мирного населення, економічній кризі та більшій залежності від США.

Регіональне співробітництво руйнується на тлі зростання підозрливості та протекціонізму. Торговельні угоди не виконуються, а експортно-орієнтована економіка РК страждає. У міру того, як економічне зростання Китаю сповільнюється, він чинить більший економічний тиск на своїх сусідів, що ще більше загострює регіональні відносини.

Громадськість РК стає все більш розділеною щодо зовнішньої політики. Одні виступають за тісніші зв'язки з Китаєм, тоді як інші надають пріоритет альянсу з США. Така поляризація послаблює здатність уряду проводити послідовну та ефективну зовнішню політику.

Кібератаки та інформаційні війни стають звичним явищем, руйнуючи критично важливу інфраструктуру та сіючи недовіру між країнами. Зростає ризик випадкових військових зіткнень через прорахунки або непорозуміння. Регіональні інституції, такі як Східноазійський саміт, стають неефективними через брак довіри та співпраці, що ставить під сумнів здатність уряду Південної Кореї підтримувати стабільність та стати ключовою центральною державою.

Отже, кожен з обговорених аналізів надає комплексний погляд на шляхи розвитку, спектр проблем і можливостей з якими може стикнутись Республіка Корея.

У базовому сценарії продовження поточних тенденцій підкреслює важливість стабільності та обережної дипломатії. Збалансований підхід Південної Кореї до управління відносинами зі Сполученими Штатами, Китаєм, Японією та Північною Кореєю відображає прагматичну стратегію, спрямовану на підтримку регіональної рівноваги та національної безпеки. Цей сценарій підкреслює важливість підтримки існуючих альянсів та економічних партнерств, залишаючись пильним до змін у геополітичному середовищі.

Оптимістичний сценарій передбачає трансформаційний період регіональної співпраці та стабільності. Тут Південна Корея отримує значні переваги від покращення відносин між великими державами, прогресивної міжкорейської взаємодії та зміцнення зв'язків із східноазіатськими сусідами. Цей сценарій ілюструє величезний потенціал для економічного зростання, посилення регіонального впливу та посилення м'якої сили, якщо геополітична напруженість зменшиться, а спільні

ініціативи досягнуть успіху. Він підкреслює цінність проактивної дипломатії та стратегічного партнерства.

І навпаки, песимістичний сценарій служить застереженням, попереджаючи про несприятливі наслідки загострення геополітичної напруженості та конфліктів. У ньому підкреслюється критична потреба Південної Кореї підготуватися до потенційної ескалації, включаючи погіршення відносин США і Китаю, відновлення провокацій Північної Кореї та напружені зв'язки з Японією. Цей сценарій підкреслює важливість стійкості, стратегічного передбачення та міцного оборонного потенціалу для захисту національних інтересів і підтримки регіональної стабільності в умовах невизначеності.

Досліджуючи різні потенційні перспективи, Південна Корея може розробити тонкі та гнучкі зовнішньополітичні підходи, які враховують поточні реалії та одночасно адаптуються до змін. Цей метод гарантує, що Південна Корея залишається активним і впливовим гравцем у регіоні, здатним сприяти миру, просуванню демократії та безпеці.

ВИСНОВКИ

На ґрунті результатів здійсненого у кваліфікаційній роботі дослідження особливостей зовнішньої політики Республіки Корея було зроблено наступні висновки. Зовнішня політика Південної Кореї пройшла через кілька етапів еволюції від початкової орієнтації на виживання та відновлення після Корейської війни до сучасної багатосторонньої дипломатії та активної глобальної ролі.

На початковому етапі Південна Корея сильно залежала від підтримки США та інших західних союзників що було критично важливим для забезпечення національної безпеки та відновлення після війни. Під керівництвом Пак Чон Хі країна здійснила важливі економічні реформи які зміцнили її міжнародну економічну позицію та допомогли встановити нові дипломатичні відносини з багатьма країнами. Процес демократизації в 1980-1990-х роках сприяв розширенню дипломатичних відносин з різними країнами включаючи соціалістичні держави що зміцнило міжнародний статус Південної Кореї

У новому тисячолітті Південна Корея активно бере участь у глобальних та регіональних ініціативах що підтверджує її прагнення до багатосторонньої дипломатії та міжнародного співробітництва. Вона стала активним учасником глобальних ініціатив, таких як G20, та регіональних організацій, включаючи АСЕАН+3. Країна активно бере участь у миротворчих місіях ООН, що підкреслює її зобов'язання перед міжнародною спільнотою. Економічні та культурні ініціативи, зокрема поширення корейської культури (халлю), зміцнили міжнародну присутність Південної Кореї.

Автор охарактеризував основні зовнішньополітичні пріоритети Південної Кореї на сучасному етапі, які включають забезпечення національної безпеки, зміцнення економічних відносин та підвищення міжнародного статусу. За адміністрації Юн Сок Йоля, нова концепція «Глобальної провідної держави» має на меті зміцнити міжнародний статус Південної Кореї щоб стати вагомим гравцем на міжнародній арені, прагнучи впливати на глобальний баланс сил і сприяти стабільності відповідно до своїх економічних, військових і культурних можливостей.

Розглянули нову «Індо-Тихоокеанську стратегію» в якій Республіка Корея прагне до перспективних та інклюзивних партнерств як на регіональному, так і на глобальному рівнях, а також підтримання міцних союзів, особливо зі США, активну участь у міжнародних організаціях, розвиток економічної дипломатії та просування корейської культури на світовій арені. Крім того, Південна Корея використовує свої передові технології та виробництво напівпровідників для підсилення партнерств, займаючи ключову роль у технологічній співпраці, також використовує свою чудодійну м'яку силу, а саме, популярність К-Поп та кінозірок у своїй кампанії. Особлива увага приділяється питанням безпеки через загрози з боку Північної Кореї, тому продовжує брати участь у тристоронніх військових навчаннях зі своїми колегами США та Японією. Прагнення Південної Кореї до лідерства проявляється в її активній участі у вирішенні глобальних проблем, таких як зміна клімату, пандемії, продовольча безпека та права людини, особливо в Східній Азії, Індо-Тихоокеанському регіоні та за його межами.

Автор оцінив взаємовідносини Республіки Корея з ключовими акторами у Східній Азії, такими як Китай, Японія та Північна Корея, які є складними і багатовимірними. З Китаєм Південна Корея підтримує значні економічні зв'язки, попри політичні розбіжності. Китай є торговельним партнером номер один для Південної Кореї, а Південна Корея – торговельним партнером номер три для Китаю. Обидві країни дотримуються підходу до розвитку на основі зон стимулювання, надаючи пріоритет економічним та цивільним обмінам, проте в політичному та безпековому плані Республіка Корея повинна залишатись нейтральною і дотримуватись «трьох ні»: не втручатися в питання їхніх «ключових інтересів», таких як Тайвань і Південно-Китайське море, або відмовитись від альянсу зі Сполученими Штатами.

У відносинах з Японією проявляються ознаки бажання брати участь у співпраці, керуючись спільними економічними інтересами та стратегічними імперативами, не дивлячись на історичні суперечки. Обидва лідери країн підтримали все більш амбітну програму політики щодо регіональної безпеки та стабільності, таку як Кемп-Девідські угоди між РК, Японією і США, які мають на меті розширити участь трьох країн не

лише в питаннях оборони, включаючи поглиблення консультацій та обмін інформацією під час кризи та проведення тристоронніх військових навчань, а й у комерційних і промислових відносинах, таких як координація допомоги розвитку.

Відносини з Північною Кореєю залишаються досить напруженими через провокації та розробку різноманітного озброєння, включаючи тактичну ядерну зброю, гіперзвукові ракети, твердопаливні міжконтинентальні балістичні ракети Північною Кореєю.

Відносини з іншими країнами Східної Азії ґрунтуються на взаємній повазі та спільних інтересах. РК підтримує міцні неофіційні зв'язки з Тайванем, які базуються на тісних економічних зв'язках, технологічному секторі та культурному обміні. Монголія є стратегічним партнером Південної Кореї в сфері економіки, енергетики, технології, освіти та гуманітарної допомоги. Відносини з Гонконгом базуються на активній торгівлі, інвестиціях та співпраці в сфері технологій. Обидва регіони мають взаємний економічний інтерес, зокрема через Гонконг як фінансовий центр і Південну Корею як технологічного лідера. Політичні відносини підтримуються через спільні міжнародні платформи та дипломатичні канали.

Було визначено можливі перспективи та ризики для зовнішньополітичного курсу РК Після побудови SWOT – аналізу було виявлено сильні сторони (12-та за величиною економіка світу, технологічна компетентність, 5-та за величиною армія світу, тісні союзницькі відносини, розвинена культурна та публічна дипломатія), слабкі сторони (існування ворожої та ядерно озброєної Північної Кореї, залежність від США, КНР та експорту, низький індекс народжуваності, нестабільність міжнародних відносин), можливості (Індійсько-Тихоокеанська стратегія, економічна та технологічна міць, культурний вплив, міжнародні інтеграції та ініціативи) та загрози (геополітичні конфлікти, глобальна економічна нестабільність, суперництво між США та КНР, громадська думка) зовнішньої політики Республіки Корея. Для кращого розуміння було розроблено сценарний аналіз розвитку зовнішньополітичних підходів Республіки Корея до геополітичних змін в Східній Азії, створено три сценарії розвитку, а саме базовий, оптимістичний та песимістичний сценарії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Barbalet J. Pragmatism and economics: William James' contribution. Cambridge Journal of Economics. 2008. Vol. 32, no. 5. P. 797–810. URL: <https://doi.org/10.1093/cje/ben006> (дата звернення: 30.04.2024).
2. Jwa S.-H. Park Chung Hee Economics : Korean Economic Development Theory and Policy. Review of Institution and Economics. 2021. Vol. 15, no. 4. P. 37–90. URL: <https://doi.org/10.30885/rie.2021.15.4.037> (дата звернення: 30.04.2024).
3. Chaudhuri S. Government and Economic Development in South Korea, 1961-79. Social Scientist. 1996. Vol. 24, no. 11/12. P. 18. URL: <https://doi.org/10.2307/3520100> (дата звернення: 30.04.2024).
4. LibreTexts. 9.2: Теорії міжнародних відносин. LibreTexts - Ukrayinska. URL: <https://ukrayinska.libretexts.org/%EF%BF%BD%25> (дата звернення: 30.04.2024).
5. Chung T. D. Korea's Nordpolitik: Achievements & Prospects. Asian Perspective. 1991. Vol. 15, no. 2. P. 149–178. URL: <https://doi.org/10.1353/apr.1991.a921259> (дата звернення: 30.04.2024).
6. Jwa S.-H. Park Chung Hee Economics : Korean Economic Development Theory and Policy. Review of Institution and Economics. 2021. Vol. 15, no. 4. P. 37–90. URL: <https://doi.org/10.30885/rie.2021.15.4.037> (дата звернення: 30.04.2024).
7. 국가기록원>기록물열람>통합검색>국정분야주제 별검색>분야별주제검색.
국가기록포털.URL:
<https://www.archives.go.kr/next/newsearch/listSubjectDescription.do?id=002920&sitePage=> (дата звернення: 30.04.2024).
8. 신(新)남방정책. 대한민국 정책브리핑. URL: <https://www.korea.kr/special/policyCurationView.do?newsId=148853887> (дата звернення: 30.04.2024).

9. 국정신문. 한국 , 새태평양(太平洋)시대 주역(主役) 김영삼(金泳三) 대통령 신(新)외교 APEC회의서 큰 성과. 대한민국 정책브리핑. URL: <https://www.korea.kr/archive/governmentView.do?newsId=148749731> (дата звернення: 30.04.2024).
10. Кузик П. Конструктивістська концепція А. Вендта: від критики «міжнародної анархії» до ідеї невідворотності світової держави. Вісник Львівського університету ім. Івана Франка. Серія міжнародні відносини. 2013. Вип. 32. С. 98–103.
11. The Sunshine Policy of South Korea. Professor Robert B. Laughlin, Department of Physics, Stanford University. URL: <http://large.stanford.edu/courses/2017/ph241/min2/> (дата звернення: 22.05.2024).
12. National Role Conceptions in the ‘Global Korea’ Foreign Policy Strategy. The Korean Journal of International Studies. 2013. URL: <https://doi.org/10.14731/kjis.2013.06.11.1.55> (дата звернення: 01.05.2024).
13. John J. V. Globalization, National Identity and Foreign Policy: Understanding 'Global Korea'. The Copenhagen Journal of Asian Studies. 2016. Vol. 33, no. 2. P. 38–57. URL: <https://doi.org/10.22439/cjas.v33i2.4965> (дата звернення: 01.05.2024).
14. Brendan M. Howe, 이경민. Trustpolitik: The Failure to Build Trust in Inter-Korean Relations. Journal of Peace and Unification. 2016. Vol. 6, no. 2. P. 95–124. URL: <https://doi.org/10.31780/jpu.2016.6.2.95> (дата звернення: 01.05.2024).
15. [이현덕의 정보통신부 비사]<97>CDMA세계화(2)-중남미. 미래를 보는 신문 - 전자신문. URL: <https://www.etnews.com/201206210151> (дата звернення: 30.04.2024).
16. Sibii R. Grand strategy | Government Planning, Military Tactics & Diplomacy. Encyclopedia Britannica. URL: <https://www.britannica.com/topic/grand-strategy> (дата звернення: 30.04.2024).

17. Chaesung Chun. Soft Power and South Korea's Foreign Policy: Security Policy and North Korea Strategy. Department of International Relations, Seoul National University. P 1-10. URL: <http://jpi.or.kr/wp-content/uploads/2020/06/Soft-Power-and-South-Koreas-Foreign-Policy.pdf> (дата звернення: 30.04.2024).
18. South Korea Needs to Step Up. Foreign Affairs. URL: <https://www.foreignaffairs.com/articles/south-korea/2022-02-08/south-korea-needs-step> (дата звернення: 30.04.2024).
19. Alexander Downer, Eun Mee Kim, Nicolas Köehler-Suzuki, Pascal Lamy, Federica Mogherini, Ramon Pacheco Pardo, Michael Reiterer, Scott A. Snyder, Jisun Song and Young-Kwan Yoon. Challenges and Opportunities of Korea's Foreign Policy as a Developed Country. Korea : KIEP, 2022. P. 131-139. URL: https://www.researchgate.net/publication/364127951_Policy_Analysis_22-01_CHALLENGES_AND_OPPORTUNITIES_OF_KOREA'S_FOREIGN_POLICY_AS_A_DEVELOPED_COUNTRY (дата звернення: 24.03.2024).
20. Ваç М. М. Middle power | Definition, Role & Impact. Encyclopedia Britannica. URL: <https://www.britannica.com/topic/middle-power> (дата звернення: 30.04.2024).
21. Introducing the Indo-Pacific Strategy. Ministry of Foreign Affairs Republic of Korea. URL: https://www.mofa.go.kr/eng/wpge/m_26382/contents.do (дата звернення: 30.04.2024).
22. What South Korea's Indo-Pacific Strategy Says About the Development of a "Yoon Doctrine". KOREA ON POINT. URL: https://koreaonpoint.org/view.php?page=2&topic_idx=38&idx=179 (дата звернення: 30.04.2024).
23. Panda J., Ahn C. Y. South Korea's Indo-Pacific Strategy: Quest for Clarity and Global Leadership. The Diplomat – Asia-Pacific Current Affairs Magazine. URL: <https://thediplomat.com/2023/01/south-koreas-indo-pacific-strategy-quest-for-clarity-and-global-leadership/> (дата звернення: 30.04.2024).
24. Sung-mi A. Seoul should opt for strategic clarity in US-China rivalry: Yoon's foreign policy aide. The Korea Herald. URL:

- <https://www.koreaherald.com/view.php?ud=20211228000552> (дата звернення: 30.04.2024).
25. зб. наук. пр. [учасників Міжнар. наук. конф. «Стратегії партнерства і співробітництва у контексті актуальних проблем всесвітньої історії та міжнародних відносин»] / Держ. установа «Ін-т всесвіт. історії НАН України» ; за ред. канд. іст. наук, доц. С. В. Толстова. - Київ : Ін-т всесвіт. історії НАН України, 2015. - 233 с. (дата звернення: 30.04.2024)
26. 김유철. [ANALYSIS] Seoul expected to join Washington-led 'Chip 4' alliance. *koreatimes*. URL: https://www.koreatimes.co.kr/www/tech/2024/06/129_332901.html (date of access: 04.06.2024).
27. President Yoon Suk Yeol, Keynote Speech at the 77th UN General Assembly View | Ministry News | Ministry of Foreign Affairs, Republic of Korea. 외교부. URL: https://overseas.mofa.go.kr/eng/brd/m_5674/view.do?seq=320741 (дата звернення: 30.04.2024).
28. Ukrinform. США, Японія і Південна Корея вперше провели спільні повітряні навчання біля Корейського півострова. Укрінформ - актуальні новини України та світу. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3777291-ssa-aponia-i-pivdenna-korea-vperse-proveli-spilni-povitrani-navcanna-bila-korejskogo-pivostrova.html> (дата звернення: 30.04.2024).
29. Корсунський С. Саміт у Кемп-Девіді: навіщо зустрічалися лідери США, Японії й Південної Кореї та що говорили про Україну. Зеркало недели | Дзеркало тижня | Mirror Weekly. URL: <https://zn.ua/ukr/POLITICS/samit-u-kemp-devidi-navishcho-zustrichalisja-lideri-ssha-japoniji-j-pivdennoji-koreji-ta-shcho-hovorili-pro-ukrajinu.html> (дата звернення: 30.04.2024).
30. S. Korean military jet bringing 163 nationals home from Israel | Yonhap News Agency. Yonhap News Agency. URL: <https://en.yna.co.kr/view/AEN20231013008100315> (дата звернення: 30.04.2024).

31. UAE: Free Trade Agreement Signed with South Korea. *HKTDC Research*. HKTDC Research. URL: <https://research.hktdc.com/en/article/MTU0MjYyOTc4Mg> (дата звернення: 30.04.2024).
32. Secretary General welcomes NATO's deepening partnership with South Korea. NATO. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_217034.htm (дата звернення: 30.04.2024).
33. Anthony Deutsch. Jan Lopatka. Inside Europe's drive to get ammunition to Ukraine as Russia advances | Reuters. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/inside-europes-drive-get-ammunition-ukraine-russia-advances-2024-03-06/> (дата звернення: 30.04.2024).
34. S. Korean defense chief holds talks with Indonesian, Philippine, Vietnamese counterparts | Yonhap News Agency. Yonhap News Agency. URL: <https://en.yna.co.kr/view/AEN20221123002100325> (дата звернення: 30.04.2024).
35. 한중수교 30주년 그리고 한중관계의 미래. 미래정책포커스 웹진. URL: https://www.nrc.re.kr/board.es?mid=a30400000000&bid=0046&act=view&list_no=175087&tag=&nPage=1&issue_cd=33 (https://www.nrc.re.kr/board.es?mid=a30400000000&bid=0046&act=view&list_no=175087&tag=&nPage=1&issue_cd=33) (дата звернення: 22.05.2024).
36. US-China strategic rivalry, South Korea's strategic choices, and implications for German and South Korea cooperation. Friedrich-Ebert-Stiftung in Asia. URL: <https://asia.fes.de/news/south-korea-strategic-choices.html> (дата звернення: 22.05.2024).
37. Editorial] Refined language is essential for diplomacy. Korea JoongAng Daily. URL: <https://koreajoongangdaily.joins.com/2023/04/23/opinion/editorials/China-Korea-Yoon-Suk-Yeol/20230423201415985.html> (дата звернення: 22.05.2024).
38. S.Korea summons Chinese ambassador over reaction to Yoon's Taiwan remarks. Reuters. URL: <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/skorea-summons-chinese-ambassador-over-reaction-yoons-taiwan-remarks-2023-04-20/> (дата звернення: 22.04.2024).

39. Derek Grossman. South Korea's Surprisingly Successful China Policy. *RAND*. URL: <https://www.rand.org/pubs/commentary/2023/11/south-koreas-surprisingly-successful-china-policy.html> (дата звернення: 22.04.2024).
40. Japan, South Korea Must Address Mounting 'Debt' of Historical Atrocities. United States Institute of Peace. URL: <https://www.usip.org/publications/2023/02/japan-south-korea-must-address-mounting-debt-historical-atrocities> (дата звернення: 15.04.2024).
41. 한일관계의 국면전환과 대일외교의 과제. 서울대학교 아시아연구소. URL: <https://snuac.snu.ac.kr/?p=43525> (дата звернення: 22.05.2024).
42. Кукліновська В. Перспективи та виклики у сучасних відносинах Республіки Корея та Японії. XXIV Міжнародна науково-практична конференція здобувачів вищої освіти і молодих учених «Політ. Сучасні проблеми науки» м. Київ. 2024 р. URL: <https://nau.edu.ua/site/variables/docs/docsmenu/studnauka/polit2024/%D0%A4%D0%9C%D0%92-> (дата звернення: 12.04.2024)
43. Decoding North Korea's Changing Policies: A South Korean Perspective - 38 North: Informed Analysis of North Korea. 38 North. URL: <https://www.38north.org/2024/02/decoding-north-koreas-changing-policies-a-south-korean-perspective/> (дата звернення: 22.05.2024)
44. Кукліновська В. Сучасні геополітичні та безпекові виклики на Корейському півострові. Всеукраїнська конференція з міжнародною участю «Дипломатія в міжнародних відносинах: ретроспекція і сучасність». м. Київ. 2024 р. URL: <http://fmv.nau.edu.ua/> (дата звернення: 29.02.2024)
45. Unification with South Korea no longer possible, says Kim Jong-un. The Guardian: website. URL: <https://amp.theguardian.com/world/2024/jan/16/unification-with-south-korea-no-longer-possible-says-kim-jong-un> (дата звернення: 15.02.2024)
46. Kim Jong-un says Korean reunification no longer possible. You Tube. [1:05]. URL: <https://youtu.be/li4cSfApSXk?si=7QnuKs6cW19617sA> (дата звернення: 15.02.2024)

47. Sangsoo Lee. Air and Space: The New Frontier of Conflict on the Korean Peninsula. 2 February 2024. STIMSON: website. URL: <https://www.38north.org/2024/02/air-and-space-the-new-frontier-of-conflict-on-the-korean-peninsula/> (дата звернення: 15.02.2024)
48. Military Formalizes New 'Defense Innovation 4.0' Plan. KBS World: website. URL: https://world.kbs.co.kr/service/news_view.htm?Seq_Code=176196 (дата звернення: 15.02.2024)
49. How Japan and South Korea diverge on Taiwan and the Taiwan Strait | Brookings. Brookings. URL: <https://www.brookings.edu/articles/how-japan-and-south-korea-diverge-on-taiwan-and-the-taiwan-strait/> (дата звернення: 22.05.2024).
50. South Korea-Mongolia launch rare metals cooperation amid geopolitical risks - KOREA PRO. KOREA PRO. URL: <https://koreapro.org/2023/11/south-korea-mongolia-launch-rare-metals-cooperation-amid-geopolitical-risks/> (дата звернення: 22.05.2024).
51. Lkhaajav B. Mongolia and South Korea Emphasize Deeper Economic Ties. The Diplomat – Asia-Pacific Current Affairs Magazine. URL: <https://thediplomat.com/2023/03/mongolia-and-south-korea-emphasize-deeper-economic-ties/> (дата звернення: 22.05.2024).
52. <역사 포커스> 한·몽 수교 30주년 한·몽 관계의 어제와 오늘. 네이버 블로그 | 동북아역사재단. URL: <https://m.blog.naver.com/PostView.naver?blogId=correctasia&logNo=222022706934&proxyReferer=&noTrackingCode=true> (дата звернення: 22.05.2024).
53. Edmund Lo. Fuelling South Korea's Start-up Scene: The Hong Kong Interface. *HKTDC Research*. HKTDC Research. Nov 2023. URL: <https://research.hktdc.com/en/article/MTUzOTEzNDQwNw> (дата звернення: 22.05.2024).